

ÚJKELET

..... Az izraeli magyarok független havilapja

Herzl álma, a mi valóságunk

BÉKE IZRAELRE!
Egy közös cél – ezerszínű cionizmus

A cionizmus, születésekor valódi biztonság, valódi béke megteremtését jelentette Izrael minden lakójának. De vajon ezt jelenti-e ma is? Mi a helyes út ma egy

erős izraeli társadalom kiépítéséhez? Valóban meg kell békélnünk az örök háborúval és állandó félelemmel? Az Új Kelet szerzői januári tematikus számunkban a

zsidó állam filozófiáját járják körül – az eszme megszületésétől a megvalósításon át az anti-cionizmus fellángolásáig, és még tovább.

Isten és erkölcs

AZ EREDENDŐ ETIKA

Bár a vallással önigazolást kereső erkölcs gyakran tekinti a Teremtőt törvényhozó bírának, az igaz morál szerint Isten a szeretet és szabadság forrása. Nem félelemre és erőszakra ébreszt, hanem törődésre és másokkal való megosztásra ösztönöz.

„Az ember személy voltát csak mással együtt valósíthatja meg, s így szabadságát is csak mások szabadságának előterében. Azt hisszük, hogy írásaink minden élethelyzetre receptet adnak – ám ez csak akkor igaz, ha a leírtakat saját életkörülményeinkre alkalmazzuk. Az élet erkölcsé ez. A szeretet és felelősség erkölcsé: felelős vagy mások sorsáért, s tudd minden helyzetben elkötelezni magad a még jobb, a még emberibb felé.”

Halmos Sándor írása az 5. oldalon

A-B-Cionizmus

TÖRTÉNELEMÓRA AVI BEN GIORÁVAL

FOTO: ZEMEN TAMAS

Ki volt az első cionista? Hogyan került annyi magyar Petah Tikvára? Miért utasította el Egyiptom, hogy felelősséget vállaljon a Gáza-övezetért? Nem sokan tudják, hogy akadt, aki Texasban akart zsidó államot alapítani, és a Jordániában élő cionista beduin hittudósról sem mesélnek az iskolában. Áttekintés A-tól Z-ig, mely tényszerűen és érthetően találja, honnan indult, merre tartott, miféle akadályokba ütközött és milyen jövő előtt áll a cionizmus eszméje.

Cikk a 8. oldalon

A TARTALOMBÓL:

10 tipp – Így ne legyünk rasszisták

Szégyen és szeretet

Szekeres Hanna a palesztin narratíváról

Forró nyomon az Új Kelettel

Egy magyar anya és beteg kislánya kálváriája Izraelben

Fahidi Éva, a 90 éves táncosnő

Túlélte a holokausztot, most mozdulatokkal mesél színpadon

Arany Jeruzsálem

Színes poszter 2 oldalon

„Yallah kadima!” Se jobbra, se balra, csakis előre...

AZ ÚJ FŐSZERKESZTŐ BEMUTATKOZIK

Steiner Kristóf

Redetileg azt terveztem, hogy újrakezdésről fogok írni. Aztán rájöttem, hogy szó sincs újrakezdésről – épp az ellenkezője történik. Folytatólagosság. Az Új Kelet közel egy évszázaddal ezelőtt megszületett, azóta pedig generációról generációra öröklődik - ez pedig bár rendkívül fenköltlen hangzik, valójában a magyar zsidó összefogás diadala. Mit értek az alatt, hogy zsidó? Definíciók. Azt hiszem, hozzám legközelebb zsidó identitás spirituális értelmezése áll legközelebb, mely szerint izraelita az, aki képes megszabadulni a rabszolgaságtól, amelyre ez az egoista, önző ésananyagias világ kényszeríti, és képes a jó iránti bizonyosságával csodákat tenni, ahogy azt Mózes tette a Vörös-tenger kettéválasztásakor.

Sok barátom - köztük szerzők is eme lap hasábjain - elég zsidók ahhoz, hogy Izraelbe vándoroljanak, de a szekuláris pasik vallásos szülei már "született", vagy legalábbis betűt zsidó lányra vágnak. Ugyanakkor a zsidó identitástudat sokféle. Vannak amolyan "tiszteletbeli" zsidók, akiket a karma, vagy hogy a kabbala szóhasználatával éljek, a "tikknak" hozott közeli kapcsolatba a zsidósággal. Meg aztán... van aki zsidó, és még csak nem is tud róla. Számít ez? Nem igazán. Az számít, hogy diadalt aratunk. Diadalt, amely mint egy sosem nyugvó szél egy évszázados újságot repít az idők, generációk, háborús és békés időszakok, formálódó országhatárok felett.

A csoda, ami az Új Keletet a szárnyaira emelte, az emberek szeretete és összefogása. Azoké a szerzőké, akik évtizedek óta fáradhatatlanul, frissen, szeretettel, lelkesedéssel és profizmussal ajándékozzák meg ezt a kiadványt az emberöltők során. Az Új Kelet régi, szeretett szerzői közül sokan velünk maradtak. És persze itt vannak az új hangok is. Ifjú, lázadó hangok, akikre nem érdemes rásütni a "fiatalság-bolondság" bélyeget, mert mondjanak bármit is, álljanak ki bármiféle eszme mellett, jelen vannak a társadalmunkban. Az Új Kelet csodálatos szerzői és szerkesztői gárdája között akadt egyetemista professzor, mélyen vallásos zsidó, jobboldali és baloldali aktivista, sőt, grafikus tördelőnk Iránban cseperedett fel. Cseppet sem zsidó, de izraelben dolgozó ápolónő is ír nekünk - Isten áldja meg érte. Olyannak mutatjuk Izraelt, amilyen: sokféleképpen.

FOTO: SALAMON SÁRA

Nem titok: nem fog tetszeni mindenkinek. A folytatólagosság viszont változást von maga után. Száz év alatt sokminden változott, a telefonjainkól a házainkon és bútorainkon át a kommunikációtól - és bár a szívünk mélyén mind tudjuk, hogy a változás szükséges, mert ami nem változik a világgal, az megszűnik létezni, fáj elengedni, átalakulni látni mindazt, amit már olyan jól ismerünk. Ideákat. Esméket. Embereket. Korokat. Publikációkat. Pedig ha nyitottak maradunk a világra, és ha a változatosság kedvéért, emberi természetünket békésen a jó irányba terelve, megpróbálnánk értékelni a jó dolgokat, a rossz, fájdalmas, vagy épp egyszerűen csak bosszantó dolgokat pedig afféle "járulékos kárként" tudnánk kezelni, sokkal boldogabb, elégedettebb, teljesebb életet élhetnénk.

Az „új” Új Kelet továbbra is formálódik, alakul, változik - új és régi rovatok kerülnek be, támadnak fel, és természetesen folyamatosan figyeljük, értékeljük olvasóink véleményeit, üzeneteit. Azt hiszem, az egész szerkesztői gárda nevében mondhatom: a legszebb visszajel-

zés a lap vásárlóinak őszinte érdeklődése - tucatnyi levelet kaptunk már indulás előtt, melyben az Új Kelet lelőhelyéről érdeklődtek olvasóink. A lap frissen indult Facebook oldalán folyamatosan frissítjük az információkat a terjesztéssel kapcsolatban - és persze befektetők, szponzorok, önkéntesek jelentkezését is szeretettel várjuk, hogy az Új Kelet ismét erőre kaphasson. Amíg ez megtörténik, tisztelettel kérem olvasóink türelmét és támogatását - Jeruzsálem sem egy nap alatt épült fel.

Az Új Keletben ebben a hónapban a cionizmus eszméjét és történelmét vesz- szük görcső alá - esélyt adva jobboldali és baloldali narratívának is, ám minden esetben elhatárolódva az erőszakos öngigazolásról. Azt hiszem, már mindannyian tudjuk - legyünk bár nacionalisták vagy liberálisok -, hogy az eddigi rendszer, "a másik elmélet" sárba tiprása nem vezet sehová, csakis újabb harcokhoz és még több fájdalomhoz és veszteséghez mindkét oldalon. Büszke vagyok rá, hogy mi, izraeli magyarok, magyarajkú izraeliek összetartunk, és bár nem ritka, hogy

verremerő vitákba keveredünk a Bohémok, a "szabadidőközpontosok", vagy épp a "Kék-Fehér Valóság" bloggyűjtemény Facebook oldalain, azért mégiscsak többrezen támogatjuk egymást jobban-rosszban. Emlékszem, amikor tavaly ősszel hivatalosan is megkezdődött a harmadik intifáda, olyan érzés volt izraeli magyarokkal beszélgetni fájdalomról, veszteségről, reményről, mintha csak régen látott rokonokkal diskurálnék.

Nem vagyunk egyformák, de egy vérből való vagyunk - ezzel a mottóval adom át az Új Kelet 2016 januári számát, tele aktuális hírekkel, örökérvényű igazságokkal, pimasz és provokatív véleménycikkekkel, inycsiklandozó, izraeli fogások receptjeivel, kabbalista asztrológia előrejelzéssel, könyv és programajánlóval, meseszép fotókkal, és középen egy gyűjtőknek szánt színes plakáttal, amely bekeretezve, vagy egyszerűen csak a falra ragasztva bármikor eszünkbe juttathatja: az elmúlás csupán illúzió. Az egyéni materiális lét ugyan megszakadhat, de a kollektiva ereje - legyen szó zsidóságról, magyarságról, vagy egyszerűen csak emberségről - legyőzhetetlen.

Köszönettel, tisztelettel, szeretettel,
Steiner Kristóf
főszerkesztő

KEDVCSINÁLÓ

az Új Kelet 2016. januári számához

- Halmos Sándor írása arról, hogy bár beszélhetünk vallásos etikáról, a valódi erkölcs se nem zsidó, se nem keresztény, se nem muzulmán.
- Avi Ben Giora „történelemórája” a cionizmusról és az államalapítás előtti időkről – Herzl vakmerő terve a zsidó állam megalapításáról már száz éve sem aratott osztatlan sikert.
- Szekeres Hanna véleménycikke rámutat: az, hogy ne csak egyféle narratívát tanítsanak a zsidó iskolákban sokkal fontosabb, mint az, hogy kinek van igaza.
- Könyvajánló: az Iszlám Állam európai toborzókörútjai havonta több tucat új harccsal gazdagítja a szélsőséges terrorista csoportot.
- Rapid és mókás héber nyelvóránk elárulja: nem csak a „kipaterol”, „bemószerol” és „mázli” szavak héber eredetűek, de az „abrakadabra” is.

Mindennapi erkölcs(telenség)eink

MORÁLROL, SZERETETROL, KOLLEKTIV FELELŐSSÉGRŐL

Halmos Sándor

Az erkölcs mai szerepét keresve először arra kell felelnünk, hogy mi lehet ma a feladata, hiszen semmiképp sem merülhet ki merő moralizmusban, amely bizonyos előírások betű szerinti betartásában látja az erkölcsi tökéletességet. Igen, kötelességünk segíteni a szegényeken, ha ez saját életvitelünket nem károsítja, és ha évi két százalékot adunk fölöslegünkéből – de eleget tettünk-e a szeretet parancsának? Túl kell lépni a betűragó erkölcsi értelmezésen, mint azon is, hogy egyes emberek elviselhetetlen terheket tesznek mások nyakába, de nem vállalunk részt sorsukból, nem azonosulunk embertársaikkal.

Az erkölcsfilozófus Mózes székében ülve egyedi esetekre alkalmazza az egyetemes szabályokat, nem indokol. Ezért a moralizmus édes gyermeke, a kazuisztika, az uniformizált esetekben való gondolkodás, mely helyettesíti a felelős döntést – nincs személyes szempont, csak ismétlődés. A moralizmus a hit szempontjából torzulást jelent már az egyes emberen belül is. Mert a merő szubjektívizmus is helytelen, itt ellenkező torzulás van az objektívizmus, a legalizmus, a heteronóm erkölcs irányában. Az ember személy voltát csak másokkal együtt valósíthatja meg, s így szabadságát is csak mások szabadságának előterében.

Az ENSZ zászlajára írta: a nemzeteknek arra kell törekedniük, hogy mások is éljenek, s ez érvényes az emberek közötti személyes és társadalmi viszonyokra is és csak olyan elveket támogathat az erkölcsfilozófia, amely nem tételez föl valamilyen légueres térben lebegő individuumot. Az ember azonban mindig alakulóban van, időhöz kötve él, a jövő a lény.

A moralizmus úgy mutatja Istent, mint Bíró, Törvényhozót és nem mint a szeretet és szabadság forrását.

És ezzel félelemre, sőt esetleg erőszakra ébreszt. Azt hisszük, hogy írásaink minden élethelyzetre receptet adnak,

holott a leirtakat saját életkörülményeinkre kellene alkalmazni. S régi mondasaink – „Ha a jobb szemed megbotráncoztat, vágd ki és vedd el magadtól”, „Ha megütik jobb arcodat, fordítsd oda a másikat is”, „Ha tőkéletes akarsz lenni, amid van, oszt szét a szegények között” – teljesítése Origenész-féle képtelenséghez vezetne.

Az élet erkölcs ez. A szeretet és felelősség erkölcs: felelős vagy mások sorsáért, s minden helyzetben tudd elkötelezni magad a még jobb, a még emberibb felé.

Az erkölcs tanító feladata átalakulóban van, mert nem arra kell törekedni, hogy bizonyos dolgokat betartsanak, hanem felelősségre ébressze őket, átforgatja egész valójukat, egyedi élettörténeteiket, embertársi kapcsolataikat és olyan döntésre segítse őket, hogy környezetük humanizálásának eszközeivé váljanak. A szeretetnek nevelő, segítő szerepe van. Ekkor az erkölcs nem öncél, hanem életet akar menteni, adni, gyógyítani. Igaz az arisztoteleszi mondas, hogy az igaznak nincs szüksége törvényre. Tartalmában egy cselekedetet nem lehet megítélni, hogy milyen a vallása, hanem arról kell szólni, hogy mi a humánus és továbbfejlesztésének vonala.

Elő kell segíteni, hogy a hit, a meggyőződés tettekké változzon. S ki kell tárulkoznunk minden ember felé, mert a szeretet nemcsak közvetlen, látható távolságon belüli jó kapcsolatot feltételez, hanem mindenre kiterjedő kötelelet, ismeretlenekkel, más bírszínűekkel, a Föld másik oldalán élőkkel. Legalább abban, hogy együttérzek velük, megismerem gondjaikat, s ahol tudok segítek is. Az egyetemes testvériség nem maradhat tisztán elméleti, elvi, amely szem elől téveszti a konkrét találkozási pontokat. Az emberiség-tudat kimunkálása a fő feladat, mert a Föld és mindnyájunk jövője ettől függ. S e kérdéskörben benne van a béke is, a környezetszennyezés elleni

harc és a nagy nemzetközi intézmények közötti jó kapcsolat, mert a nemzeteknek el kell jutni odáig, hogy igazságosabb és hatékonyabb szervezeteket hozzanak létre a gazdasági élet, a kereskedelem, a pénzügyek vagy a technológiák cseréje területén.

A szeretetnek ma az emberiség méreteiben kell gondolkodnia. A szegénység hangoztatása ma a pénz és profit kritikája, az erre épülő hatalomé, amely az emberek manipulálásának eszköze. A tisztán fogyasztásra épülő életfelfogás kritikája, amely a birtokvágy rabjává teszi az embert, lefogja szellemi kibontakozását. Ez ma világméretű, s a népek közötti egyenlőtlenségek kritikája. „Új hatalmak, új kötelességek” jelentkeznének, mondta Barnard professzor, a szívátültetés úttörője, s ezek a biológiai forradalom által felvetett kérdések, mint a genetikai manipuláció kérdése, melyet Madách már a múlt században sejtett az ember tragédiája falanszter jelenetében. És még több erkölcsi problémát vet fel a fegyverkezés, a biológiai és atomfegyverek.

Nem a mindenáron haladás a cél, csak amely az ember valódi kibontakozását szolgálja s semmilyen gyors siker nem ment fel az emberség követelménye alól.

Az ember teste Isten ajándéka, nem lehet kisérletezés tárgya, mint egy kőzet vagy egy állat, mert benne van az emberi értelem, az értelmesen berendezett élet.

S jogunk van alkalmazni mindent az élet védelmében, ami ésszerű. A személy sértetlenségét szem előtt tartó kutatás nemcsak jogunk, de kötelességünk is, s ezzel a tudományos haladás nevében sem élhetünk vissza. A kor problémája az eutanázia kérdése is. Nem a hosszú élet – mondták bölcseink – hanem a tartalmas élet az ember célja, melyhez minden eszközt be kell vetni, de minden szenvedés erre alkalmatlan. Ezért el kell mélyíteni az élet értelmébe és az ember személyi méltóságába vetett hitet. De ajándék az emberiség léte, élete is.

Tehát nem szolgáltatathatjuk ki magunkat a háborúk ideológusainak, a fejlődést a fegyverek fejlődésében kereső áltudósoknak, sem a mögöttük lévő gazdasági érdekeknek.

Veszély fenyegeti az erkölcsöt a lélektan oldaláról is. „Megbeszélésem az analitikusommal” – és egyre többen a döntéseket nem erkölcsi elvek alapján hozzák, hanem pszichiáterhez fordulnak, hogy mit kell tenniük. A pszichiáter számára nincs bűnös, sőt még beteg sincs, csak „lelki folyamatok” vannak, melyek befolyásolása gyógyszeradag kérdése. Ha egy négyéves gyermek nemet mond, az nem az engedetlenség jele, hanem fejlődési folyamat ahhoz, hogy éntudata kialakuljon.

Az erkölcs felszívódásának tanúi vagyunk. Ezért közös értékeket kell keresnünk, melynek megvalósítására mindenkinek törekedni kell. Házasság és család védelme, a termelő munkában való részvétel, amely a közjó szolgálja, a helyi közösségekkel való sorsközösség, az emberek közötti elidegenedés elleni küzdelem, az ország kultúrájában és politikai életében való részvétel, a hazai és nemzetközi békeemegyalomba való bekapcsolódás.

Végeredményben az emberi természetben gyökerező humánus felismeréséről van szó, de a közös értékek vállalása nem jelent eszmei konvergenciát, mert vita folyik az erkölcs megalapozásának kérdésében. Az erkölcsi válság amely végbemegy, annak eredménye, hogy sokan nem tudják felépíteni erkölcsi struktúrájukat. Az Isten előtti személyes felelősség felerősítheti és értelmessé teheti akár az anyagvilág, akár az embertársak, mint egyes személyek, akár a helyi társadalom, akár az egész emberiség iránt érzett felelősséget. A közös emberi értékek védelme nem csorbítja a természet-főlötti célokat, hanem lendíti a humán értékek megvalósításában. ■

Herzl Tivadar, az időutazó

A CIONISTA ÁLOM TÜNDÖKLÉSÉRŐL ÉS VÉLT VAGY VALÓS BUKÁSÁRÓL

frankpeti írása

Mondd, te cionista vagy? – kérdezte tőlem nemrég valaki. – Hogyne – feleltem mindjárt –, hisz Izraelben élek és héberül beszélek. De ha mocsárscapolásra és tehénfejésre gondolsz, akkor nem. Vagyis attól függ, hogy mit értesz cionizmus alatt, mert ez egy dinamikus változó nagyon tág fogalom. Ha csak azt mondom, hogy vallásos vagyok, abból sem tudja meg senki, hogy pontosan miben hiszek.

– Okeé, akkor mást kérdezek – folytatta beszélgetőtársam –, mit szólna Herzl Tivadar ahhoz, amit az országban lát? Mit lenne ő, ha ma élne?

– Nem tudom. Lehet hogy azt mondaná: „Na, gyerekek, ezt jól elszúrtátok!”, és új pártot alapítana. De valószínűbb, hogy egyik párthoz sem csatlakozna, hanem a polgári felkelés élére állna, majd a Milki (izraeli poharas puding – a szerk.) és a lakásárak lefaragásán dolgozna.

Meglepődne, hogy feltámadt a héber nyelv, és nem az a bábeli zűrzavar van, amit ő elképzelt. Nyilván örülne, hogy a héber kiütéses győzelmet aratott, ugyanakkor szomorú lenne, hogy az ötvenes években több mint húszeszes Új Kelet előfizetői tábora kevesebb mint százra csökkent. Valószínűleg nem hagyná, hogy a vallási vezetők teokratikus államháromlájá az országot. Tiszteletben tartaná a papságot, és a katonákat, de nem engedné, hogy azok állami ügyekbe szóljanak. A zsinagógákra korlátozná a rabbi tevékenységét, ahogy a hadseregnek is a laktanyákban lenne a helye. Az mondaná: „A hit egyesít, a tudomány szabaddá tesz”. Lehet, hogy ő sem tudná eldönteni, hogy a fizikai biztonságérzet hat inkább a gazdasági-társadalmi biztonságra, vagy éppen fordítva, de valószínűleg a katonai kiadások csökkentését forszírozna.

Csodálkozna, hogy mennyire nem koherens a társadalom, hogy mennyire más-hogy viszonyulunk egymáshoz, mint a galutban. Herzl nem lakott marokkói, etióp,

orosz, amerikai zsidóval egy háztömbben, ezért itt jönne rá, hogy sokkal könnyebb a bécsi zsidókkal együtt élni, mint a világ minden tájáról összegyűlt sereggel. Megállapítaná, hogy a zsidó állam kiküldése az egy dolog, de felépíteni és irányítani, az már egészen más tésztá. Lehet, hogy látva a zsidók civakodását, az iparmágnások monopóliumait, a korrupció és szexuális bűncselekmények miatt börtönben ülő közéleti személyiségek nagy számát, a másként gondolkodók megbélyegzését, kirekesztését, megfélemlítését és elnémitását, szomorúan így sóhajtana: „talán érdemesebb lett volna a kurdoknak, vagy a cigányoknak államot alapítanom”.

A Herzl-féle cionistának elsősorban a zsidó sors fontos. Főként a zsidó néppel, a zsidó történelemmel azonosul, ami nem feltétlenül kapcsolódik ahhoz a gazdasági, kulturális és szellemi közeghez, mely az elmúlt száz évben kialakult itt. Az eredeti cionizmus alap gondolatát már első képviselői, a babiloni fogságból Sionba hazatérők felismerték, miszerint a

zsidó népnek saját területre van szüksége, és magának kell irányítania az ügyeit. Enélkül előbb-utóbb megszűnik létezni, mert nem tud egy idő és tér feletti spirituális lényként, a könyvek lapjain, egyfajta absztrakt ötlekként fennmaradni. A judaizmusnak anyagként kell megvalósulnia, be kell magát piszkítania, ha élni akar. Másfajta cionista az, aki Izrael Államért él-hal, meghatottan hallgatja, de leginkább szívre tett kézzel énekli a Hatikvát, szurkol a válogatottnak, imádja a hadsereget és a függetlenségi napon zászlót tűz ki a kocsijárára.

Mellesleg Herzl fehér alapon hét aranycsillagú zászlót képzel el, ahol a fehér az új, tiszta lappal indulást, a hét csillag pedig a hét munkaórát (és nem tíz-tizenkettőt!) jelenti. A Dávid-csillag és az imakendő kék csikjai csak a zsidókat hatja meg, a nem zsidó kisebbség nem tud ezzel a zászlóval mit kezdeni, mint ahogy a himnusz „zsidó lelkevel” sem. Az ilyen cionista érzelmileg viszonyul azokhoz a szimbólumokhoz, melyek az izraeliséget jelképezik. Ez sok-

szor együtt jár azzal a meggyőződéssel, hogy a kormány politikája mindig helyes, hogy Izraelnek mindig igaza van, minden más államnál jobbabb vagyunk, nekünk van a legfejlettebb high-tech-ünk, és a legerkölcösebb hadseregünk. Kritikus ember nem tud ilyen szemellenzős patriotá lenni, hisz kicsit problematikus létesítményekkel, kormányzati rendszerrel azonosulni, melyek sokféle emberből, néha sikerebb, máskor kevésbé jól működő intézményekből és törvényekből állnak.

Van ehhez a helyhez érzelmileg kötődő cionista is, aki nem szimbólumokkal, hanem az őt körülvevő emberekkel érez

el automatikusan bármilyen kormány vagy katonai akciót, nem a hatalommal, a törvénnyel, a hatalmi jelképekkel, vagy a hadsereggel azonosul, hanem az izraeli társadalomhoz fűzi családias érzés, egyfajta törzsiség.

Ez a cionista segít a másiknak, és nem lekiabálja azt, támogatja a rászorult, nem dobja el a szemetet, különválasztja és újrahasznosítja a hulladékot, nem késik mindig a találkozókról, nem randalíroz a repülőn, nem lopja el a szállodai törülközőt, és így tovább... Fontos neki, hogy hogyan néz ki az ország, ezért olyanná varázsolja azt, hogy büszkék lehessünk rá,

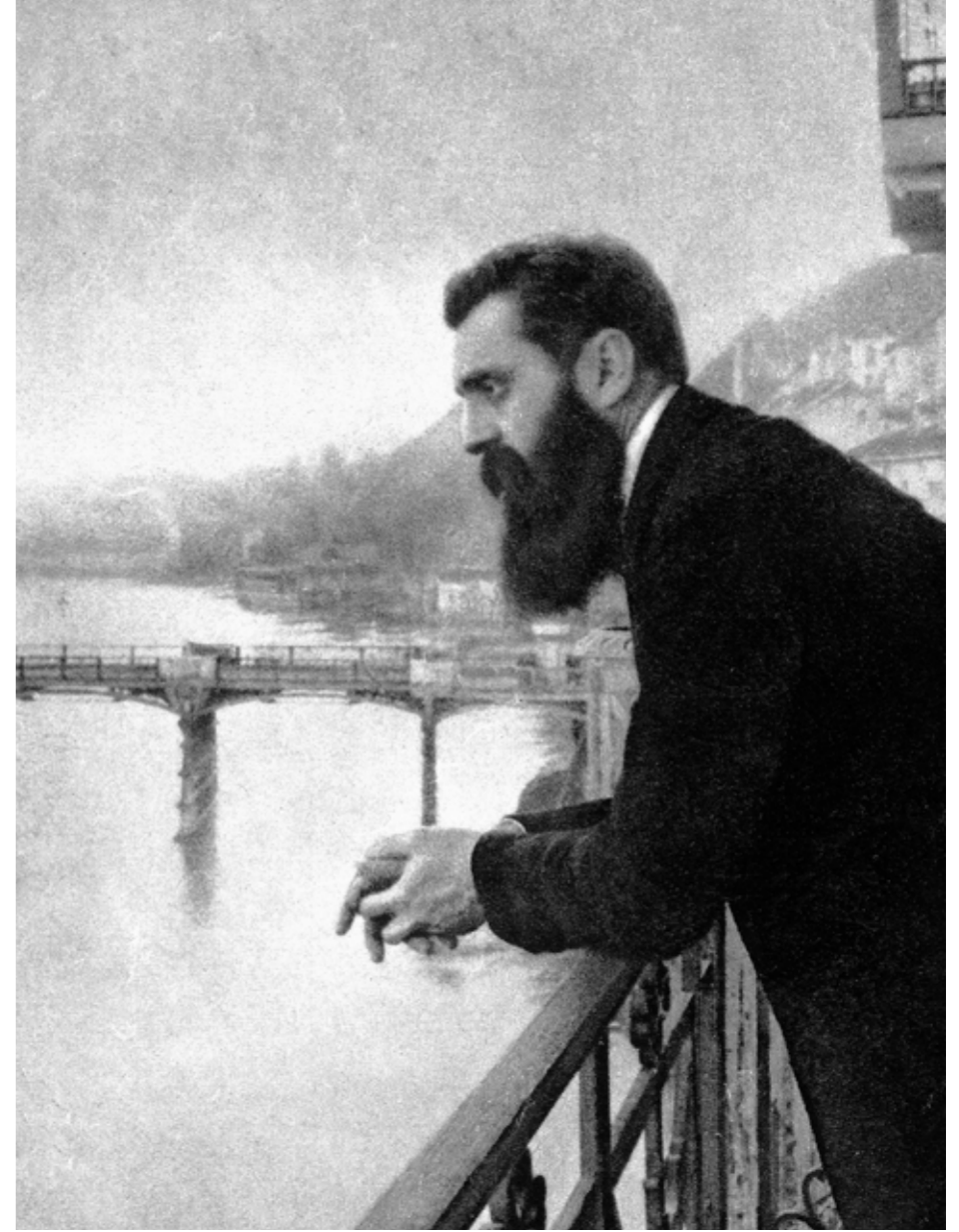
Herzl sem ígért békét. Deklarált célja volt a demokratikus, liberális és progresszív zsidó állam, mely gondoskodik a lakosok jólétéről, a jogi és társadalmi igazságról és az esélyegyenlőségről.

együtt. Aki ezt az életformát szereti. Aki tudja, hogy itt van a helye, itt érzi magát otthon. Nem mint különböző etnikumokra tekint az emberekre – akár szereti őket, akár nem –, hanem mint rokonaira, egyfajta szolidaritást érez irántuk. Feltalálja magát ebben a sokszínű kulturális közegben, mert nem csak egy sajátos kultúrával azonosul, hanem az izraeli kultúrák közös nevezőjéhez tartozónak érzi magát. Nem zavarja ha az izraeli arabok együtt éreznek a palesztinokkal, hisz a francia zsidók is együtt érezhetnek az izraeli zsidókkal. Nem a föld birtoklása fontos neki, hanem annak szeretete. Nem történelmi vélt, vagy valós jogokról szónokol jelszavak szintjén, hanem felkerekedik, és személyesen ismeri meg az ország csodás tájait, a beduin kecskepászort, a zsidó gazdát, és a keresztény szerzetest. Nem fogad

és ha kell, kész harcolni a túléléséért. És nem feltétlenül fegyveres harcról van szó. Hosszú évek óta teljes szívvel hiszek a békében és harcolok érte, de ma már képtelenség erről a békéről beszélni anélkül hogy ne tűnjek naivnak.

Herzl sem ígért békét. Deklarált célja volt a demokratikus, liberális, és progresszív zsidó állam, mely gondoskodik a lakosok jólétéről, a jogi és társadalmi igazságról és az esélyegyenlőségről. Ahol biztosítva van a zsidó többség, mint ahogy garantálva vannak a kisebbségek egyenlő jogai is.

Az utóbbi időben veszélybe került ez az álom. A politikai tétlenség, többmillió palesztin életének folyamatos ellenőrzése aláássa Izrael demokratikus jellegét, és olyan abszurd helyzetet teremt, melyben a zsidó nép államában megszűnik a zsidó

többség. A kormány a status quo fenntartásán buzdokol, mert nem érti, hogy a Közel-Keleten nincs olyan, hogy stagnálás. Ha nem megyünk előre, akkor hátracsúszunk, felmorzsolva a még megmaradt reményt, erősítve a szélsőségeket, akik az ország lángbaborításán fáradoznak. A merényletekre válaszul a kormány még több telepet épít a megszállt területeken, elmélyítve így a palesztinokkal való keveredést, ahelyett, hogy különválnánk tőlük. A remény hiányára a biztonság eszkalációja a válasz. A szélsőjobb csatlakozik a szélsőbal jövőképehez, mely egy államban képzeli el a két népet, ami egyenlő a zsidó állam végével.

Nem vagyok naiv, világos, hogy a Közel-Keleten nem lehet független és szabad az az állam, mely nem képes megvédeni magát. Izraelnek mindig néhány lépéssel az ellenségei előtt kell lennie, hogy megőrizze katonai erejét és technológiai fölényét. De mi visz minket biztosabb jövő felé? Egyértelmű zsidó többséggel rendelkező ország, ahol a nem zsidó kisebbség igazi és teljes egyenlőséget élvez, tehát igazságosabb, erkölcsösebb, ezért erősebb, és sokkal biztonságosabb –vagy egy olyan kétnemzetű apartheid állam, melynek nagyobb a területe ugyan, és a zsidó kisebbség jogokkal rendelkezik, de a palesztin többség elnyomott, önrendelkezéstől megfosztott, ezért örökös és kölcsönös terrortól büzlenek a mindennapok.

Arra a jelszóra, hogy „nincs partner” Herzl szerintem valami ilyesmit mondaná: „Az izraeli vezetés nem engedheti meg

azt a luxust, hogy másokat hibáztasson az ország helyzetéért. Ha vannak is kétségek a másik fél szándékait illetően, meg kell határozni egy politikai célt, nemzeti jövőképet kell kitűzni magunk elé. Olyan feltételeket kell teremtenünk, melyektől elműlik a kölcsönös gyanakvás, ezután elszántan dolgozhatunk a cél megvalósításán. Nem tudom, hogy van, vagy nincs partner, nem tudom, hogy mit akar a palesztin vezetés, de azt tudom, hogy mire van szüksége a népemnek. Tudom, hogy a világos országghatárok kijelölése, a palesztintól való elszakadás nem csak hogy nincs ellentétben a biztonsággal, ez az egyedüli út a biztonság megteremtéséhez, a cionista álom megőrzéséhez, sőt akár a békéhez is.”

Herzl jövőképeinket inspirálnia kell minket. Fel kell élesztenünk a kezdeményező, kreatív, és fantáziadús cionizmust, mely nem csak a kockázatokat és a veszélyeket látja, hanem az esélyeket és a lehetőségeket is. Olyan cionizmust, mely nem izzadt kapkodással reagál a külső folyamatokra, hanem maga formálja a valóságot. Ha nem vagyunk képesek megújulni, lemondani a régi álom egy részéről, az egész cionista álom fosztjuk meg tartalmától. Mivel olyan keménynyakú nemzetekről van szó, mint a zsidó és a palesztin, a kétnemzetű állam öngyilkosság. Egyelőre. Lehet, hogy ezer, de inkább tízezer év múlva más lesz a helyzet. Addigra fejlettebb ember-típusú válunk, megszűnik az antiszemitaizmus, és a cionizmus is egyszerű humanizmussá alakul. ■

A-B-Cionizmus

EGY ESZME SZÜLETÉSÉTŐL KÉT NEMZET KÜZDELMÉIG

Avi Ben Giora cikke

Cion, azaz Sion – Sámuel próféta könyvében jelenik meg először a név, Jeruzsálem egyik erődítményét nevezik így. Miután Dávid király elfoglalta a jebuzitáktól Jeruzsálemet, először a Cion erődítmény helyén kezdett el építkezni – itt épült fel Dávid király városa és vált hamarosan az Ígért Földjének központjává, a zsidó nép évezredes álmává. A zsidóság számára azonban Cion nem csupán Jeruzsálemet jelenti, hanem utal az egész országra, a mai Izrael területére, amelyről évezredes szétszórásuk során sem feledkeztek meg a zsidók.

A cionista mozgalom első képviselői híres európai rabbik és gondolkodók voltak – köztük Yehuda Alkalay szarajevói származású rabbi, valamint a lengyel születésű Kalischer, a magyar Natonek József rabbi és Moses Hess német filozófus.

Natonek már a 19. század közepén írásba foglalta egy független zsidó állam gondolatát. A témában írt könyvét sohasem adták ki Magyarországon, de ez nem tántorította el szándékától – még Konstantinápolyba is elutazott, hogy engedélyt kérjen a zsidók visszatelepítésére. Ő volt az első cionista, aki valóban politikai lépéseket kívánt tenni a zsidók visszatelepítése érdekében.

Moses Hess 1862-ben írt *Róma és Jeruzsálem* című könyvében foglalkozik a zsidó nemzetudat kérdésével – és vetíti előre a zsidó nép reneszánszát. Hess úgy vélte, hogy a zsidóság is csatlakozik majd az európai népek 19. századi szabadságmozgalmához, és visszatér hazájába.

A 19. század vége felé egyre nagyobb népszerűségnek örvendett Európa zsidóságának körében az új Izrael álmódó Chibat Cion mozgalom. Vezetői között

volt Ahad Haam, Gordon és Smolenski, akik Rotschild bárót próbálták meggyőzni, hogy finanszírozza elképzelésüket, a zsidóság Izraelbe való visszatérését. A báró valóban mögójük állt, és földeket vásárolt az akkori ottomán uralom alatt álló Palesztinában, később pedig földműveseket telepített ide. Jakov Rotschild ki is vándorolt, és a mai Zikron Jakov településen építette fel házát, melyet róla neveztek el, és ahol ma múzeum őrzi emlékét.

A cionista filozófia és mozgalom legnevesebb alakja természetesen a magyar származású Herzl Tivadar. Herzl Budapesten született 1860. május 2-án. Neológ családban nevelkedett, tizenhat éves volt, amikor családjával Bécsbe költözött. Politikai, jogi és irodalmi tanulmányokat folytatott, és 1884-ben sikeres vizsgák után jogi diplomát szerzett. 1888-ban a bécsi *Neue Freie Presse* nevű újság párizsi tudósítójává neveztek ki, így ő tudósította a lapot a híres Dreyfus-perről. Az ügy során szembesült a kontinensen uralkodó antiszemitizmussal, és ekkor vált a zsidó emancipáció lelkes képviselőjévé. *Der Judenstaat* (A zsidó állam) című könyvét 1896-ban

Herzl Tivadar 1897-ben beszédet mond az első cionista kongresszuson, Baselen.

adták ki. Herzl elképzelése szerint a világ zsidói egyként térnek majd vissza a földre, ahonnan egykor elűldözték őket, hogy ott egy felvilágosult, nem vallásos alapon szerveződő államot hozzanak létre. A jogász-újságíró azonban azért is tett, hogy nagyszabású víziója ne csupán papíron létezzon, de meg is valósuljon – 1897-ben megrendezte az első cionista kongresszust.

Küzdelmek kezdetén rengeteg kudarc érte Herzl, ám lassan egyre többen akarták támogatni „őrült” elképzelését. Herzl tehetséges zsidókat keresett fel és felkérte őket, hogy támogassák hitsorsosaikat akik ki akarnak vándorolni Palesztinába.

Az ottomán, majd brit uralom alatt álló területre nem volt egyszerű sem eljutni, sem életben maradni ott. A nagy nyári melegek során járványok tizedelték az újonnan érkezetteket, a föld pedig sok helyütt művelhetetlen, mocsaras volt. Sokan elkeseredtek és visszatértek Európába, vagy továbbálltak Amerikába. Szépen lassan azonban minden nehézség dacára, létrejöttek az első zsidó települések, városok. Ezek egyike volt Petach Tikva, melynek alapításában számos magyar is részt vett.

Herzl halála előtt még kieszközölte a török kormánynál, hogy hivatalosan is engedélyezzék a zsidók tömeges bevándorlását Palesztinába. A újonnan betelepedő zsidók és a helyi arabok közti viszony ekkor kezdett el kihűlni.

Herzl álmainak megvalósulását egy naplóbejegyzésben előre megjósolta. Noha az akkori körülmények egyáltalán nem adtak okot optimizmusra, Herzl mégis azt írta, hogy körülbelül ötven év múlva valóra válik az álom. Ez egészen pontosan be is következett.

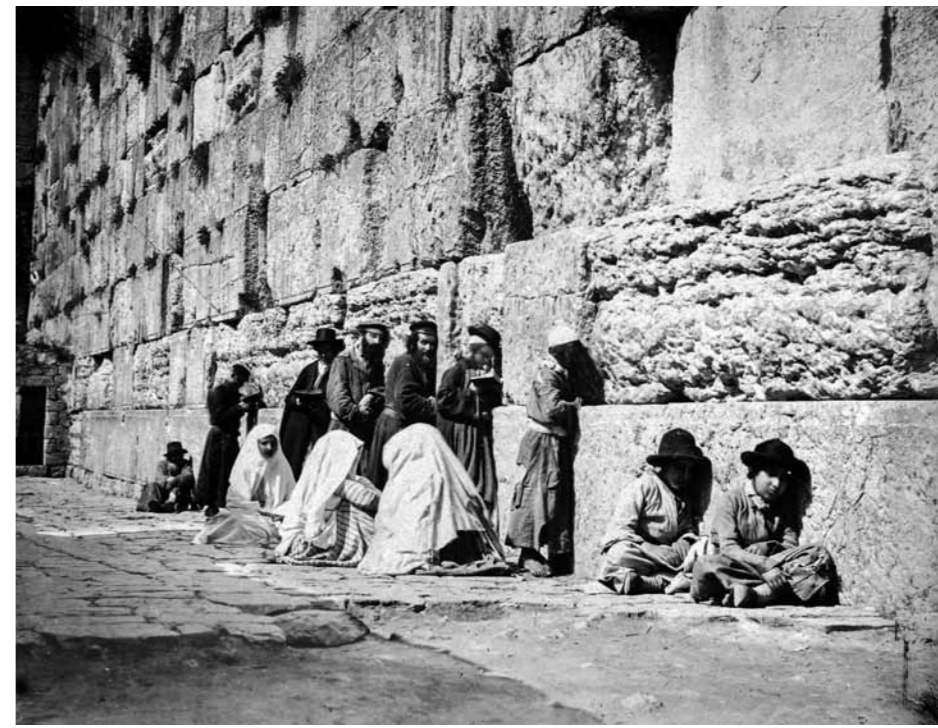
1905-ben az amerikai Israel Zangwill megalapította az JTO nevű szervezetet (Jewish Territorialist Organization) mely ellenezte a herzli elképzelést, hogy Palesztinában hozzák létre az új zsidó államot. A szervezet azért alakult meg, hogy területeket keressen azon zsidók számára, akik nem az ősi földön kívánnak letelepülni. Terveik szerint Texasban vagy Galvestonban akartak földet vásárolni, ám sehol sem tudtak eredményesen tárgyalni, így lassan meg is szűnt a szervezet.

A századforduló után Törökország Európa beteg államává vált. Gyarmatai nagyobb részét elvesztette. Palesztina angol fennhatóság alá került. 1916-ban Lord Balfour angol külügyminiszter Rotschild bárónak írt levelében megígérte egy zsidó állam, Erec Jisraelt létrejöttét. Ez volt a híressé vált Balfour-deklaráció, melyhez öfelsége az angol király is „áldását” adta. A megvalósulás azonban majdnem ötven évet késlekedett.

1947-ben született végleges döntés a mandátumi Palesztina végleges felosztásáról. Ennek értelmében két állam jött volna létre: egy zsidó lakosságú Izrael és az arabok lakta Palesztina. Az utóbbi azonban sohasem alakult meg, mivel a környező arab államok egyként utasították el a tervet, teljesen figyelmen kívül hagyva az ott élők véleményét. Ugyanaz az Egyesült Nemzetek Szervezete, mely megszavazta Izrael állam újjászületését, 1975-ben – főleg arab nyomásra – a cionizmust a rasszista és faji megkülönböztetés egyik formájának nyilvánította, és elítélte.

A már akkor is létező független arab államok elkezdtek lázítani a palesztinokat, akiknek túlnyomó többsége békeségben élt az új „pionirokkal”. Mozgalmuk célja az volt, hogy megszüntessék a török uralmat és saját befolyásuk alá vonják az ott élő arab lakosságot. Így kezdődött a máig elhúzódó palesztin–zsidó konfliktus. A helyzet 1948-ban, az államalapítás után eszkalálódott fegyveres konfliktussá. Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1947-ben szavazásra bocsátotta Izrael állam újraalapítását, melyet a tagállamok megszavaztak – az arab országok kivételével. Ők egységes háborút indítottak a fiatal állam ellen.

Herzl hosszú évekkel a konfliktus előtt megírta: „Nép vagyunk, mert külső ellenségeink kovácsoltak bennünket egy összetartozó néppé. (...) Asszimilálódnunk nem tudunk és nem fogunk soha, mert a népek ezt lehetetlenné teszik számunkra. (...) Az antiszemitizmust leküzdeni nem lehet, mert ott, ahol zsidók nagyobb számban élnek, ott az antiszemitizmus okait megszüntetni nem lehet. (...) A megoldás csak egy lehet: az önálló Zsidó Állam! (...) Az egész terv végtelenül egyszerű a maga alapformájában, de annak is kell lennie, ha igényt tart arra, hogy mindenki megérthesse. Adjanak nekünk szuverenitást a földkerekségnek egy, a mi igazolt népi szükségleteinknek megfelelő darabján, minden egyébről magunk fogunk gondoskodni.”

Az egyik legkorábbi fénykép a Sírátófalnál imádkozó zsidókról. Felix Bonfil fotója az 1870-es évekből

Évtizedes ellenségeskedés után 1976-ban megkötötték az egyiptomi béke, amely máig érvényben van – noha sokszor szerették volna átírni arab részről, ez mindeddig nem sikerült. Sőt, később a szomszédos Jordánia is csatlakozott hozzá. Azóta velük is békében él Izrael, dacára annak, hogy ez a béke állandó arab bírálatoknak és fenyegetéseknek van kitéve. „Hideg” béke ugyan, de mégiscsak béke.

Izrael a függetlenségi háború után még sokszor keveredett háborúba. A Hatnapos Háború kivételével soha nem ő volt a támadó fél. Ebben az esetben, 1967-ben Egyiptom lezárta a Tírán-szorost, ezzel megakadályozva, hogy izraeli hajók használják a Szezi-csatornát. Izrael „megelőző támadást” indított Egyiptom ellen, és hat nap alatt – amit sokan ma is a csodák hat napjaként

emlegetnek – legyőzte Egyiptomot.

A mai úgynevezett „megszállt területek” (a gázai sáv és a korábban Jordán királyság uralta Ciszjordánia) ekkor kerültek izraeli fennhatóság alá. A békekötés azonban továbbra sem következhetett be, noha Izrael a béke fejében hajlandó lett volna kivonulni ezekről a területekről.

Természetesen Jeruzsálem nem képezte volna vita tárgyát. A környező arab államok azonban semmiféle hajlandóságot sem mutattak tárgyalásokra.

Ehelyett 1973-ban ismét megtámadták Izraelt, éppen Jom Kipur napján. Kezdetben ők voltak főlányban, és az izraeli hadvezetés is komoly hibákat követett el. A hírszerzés figyelmeztetett egy lehetséges támadásra, de nem akarták komolyan venni, főleg annak anyagi vonzatai miatt. A támadás előtt pár hónappal ugyanis

az izraeli hadsereg általános mozgósítást rendelt el egy hadgyakorlat során, ami rengeteg pénzt emésztett fel, és emiatt a Kneszet – élén Golda Meirrel – nem akarta az országot újabb nehézségek elé állítani.

Ezt a háborút is megnyerte a kicsiny Izrael. Ha az „orosz tanácsadók” nem lettek volna jelen a tűzszüneti tárgyalásoknál, már akkor megkötöhető lett volna a béke Egyiptommal és Jordániával. A békeszerződés aláírása után Izrael visszaadta volna az egész gázai sávot, ám Egyiptom elutasította a már akkor is problémás terület átvételét.

A továbbiakban több béketerveztet is felmerült, de megvalósításuk még a tárgyalóasztalokig sem jutott el. Sajnos ez a külső arab nyomás érvényesül mind a mai napig. Maga Arafat sem volt képes kivezetni népét ebből a kaósból, hiába próbálkozott megállapodásra jutni. A palesztin vezetők még arra is képesek voltak, hogy elismerje Izrael államisághoz való jogosultságát – ettől azonban kénytelen volt visszatáncolni, mert félt az arab terroristavezetéstől, amely fenyegetéseit sokszor be is váltotta (lásd Szadat egyiptomi elnök meggyilkolása).

Az ENSZ 1975-ös, a cionizmust elítélő határozatát 1991-ben megszüntette. 2001-ben a dél-afrikai Durbánban kongresszust hívtak össze, ahol ismét felmerült a cionizmust elítélő közös határozat ügye Kuba és az arab országok támogatásával. Határozat helyett azonban „csupán” a következő szöveg született: „*Aggodalmunkat fejezzük ki az idegen megszállás alatt élő palesztin emberek sorsa miatt. Elismerjük a palesztin emberek önrendelkezési jogát, és jogukat saját államuk megalapítására. Elismerjük továbbá a régió valamennyi országának, köztük Izraelnek, a biztonsághoz való jogát, és felhívunk minden államot, hogy a békefolyamat támogatásával segítsék elő annak mielőbbi befejezését.*”

Mindeközben a terrorizmus, szélsőséges iszlámizmus világszerte, így Izraelben is elburjánzott. A Gázai övezet irányító radikális Hamasszal Izrael még diplomáciai kapcsolatban sem áll, míg a palesztinok ciszjordániai vezetőjével, Mahmud Abbasszal mind ez idáig valamennyi tárgyalás sikertelen volt.

Érdekes fejlemény, hogy Ahmed Aladudán jordán sejk a múlt évben a Koránt idézve (Al Ma'ida 21. szúra) a következő nyilatkozatot tette: „*Allah a Szentföldet Izrael fiainak ajándékozta. Olyan, hogy 'palesztin nép' nem szerepel a Koránban. Palesztin nép nem létezik, ez csupán a modern huszadik századi történelmírók agyszüleménye.*” A sejk elítélte a palesztin propagandagépezetet és a gyilkos terrorizmust, mely ártatlan emberek százainak életét oltotta már ki. Aladudán több halálos fenyegetést is kapott ezután, és vérdíjat tűztek ki a fejére, jelenlegi tartózkodási helye ismeretlen.

Félő, hogy a béke még várat magára az olajfák alatt és az egész térségben. ■

Az első alijahullám az 1880-as években.

Történelmi pillanat: 1948. május 14-én a Tel-Aviv-i Múzeum épületében David Ben-Gurion héberül felolvasta, majd aláírta a Függetlenségi Nyilatkozatot és ezzel megszületett Izrael állam.

FOTÓK: WIKIPÉDIA

Szégyen és szeretet

AVAGY A MÁSIK NARRATÍVA

..... Véleménycikk Szekeres Hannától

Szerzőnk szociálpszichológiát tanul az IDC egyetemen, és társadalmi illetve csoportközi viszonyok témában végez kutatómunkát. Új bevándorlóként évek óta él Izraelben, afféle se-veled-se-nélküled szerelemben az országgal. Cikkében azt boncolgatja, lehet-e valaki egyszerre cionista és pro-palesztin békeharcos?

Einstein 1946 februárjában az Angló-Amerikai Vizsgálóbizottság ülésén számolt be Izraellel kapcsolatos nézeteiről. A következő szöveg az Egyesület amerikai elnökével, Hutcheson bíróval folytatott beszélgetés kivonata.

Hutcheson bíró: Egyesületünket arról tájékoztatták a cionisták, hogy a zsidók szenvedélyes szíve addig nem nyugszik, amíg nincs zsidó állam Palesztinában. Vagyis, zsidó többség az arabok felett. Az arab képviselők elmondása szerint, a helyiek nem egyeznek bele, hogy többségből kisebbséggé váljanak.

Dr. Einstein: Így van.

Hutcheson bíró: Megkérdeztem őket, hogy létezik-e igazi cionizmus a zsidók azon joga illetve kiváltsága nélkül, hogy Palesztinába menjenek. Mindenképp szükséges-e egy zsidó többségű zsidó állam, az arab lakosság érdekeit figyelmen kívül hagyva. Egyetért Ön ezzel vagy úgy gondolja, hogy van más mód a helyzet kezelésére?

Dr. Einstein: Teljes mértékben. Ez az állam gondolata nem áll közel a szívemhez. Nem tudom miért van rá szükség. Sok nehézséghez vezet és szűk látókörre vall. Én úgy hiszem ez rossz ötlet.

Hutcheson bíró: (...) Nem anakronisztikus gondolat egy zsidó állam létrejötte?

Dr. Einstein: Az én véleményem szerint igen, az. Ellene vagyok...

(Részlet Fred Jerome az Einstein Izraelről és a cionizmusról: A tudós provokatív gondolatai a Közel-Keletről c. könyvből)

Habár sajnos nincs túl sok közös vonásom Einsteinnel, a cionizmussal kapcsolatban hasonlóan gondolkodunk. Én sem vagyok cionista zsidó – abban az értelemben, hogy nem hiszek a tisztán zsidó államban. Úgy gondolom, hogy a 21. században egy etnikumon alapuló állam elavult, „anakronisztikus” gondolat, oximoron az egy etnikumon alapuló demokratikus állam.

Vegyük például Magyarországot: lehet, hogy azt mondanánk keresztény ország, de elméletileg (és a törvények szerint)

borzasztóan elfogult és etnocentrikus vagyok, mert a zsidóságról a humanitás, a kultúra és a progresszív gondolkodás jut eszembe.

minden lakosa egyenlő magyar állampolgár, vallásra és etnikumra való tekintet nélkül. Ezzel szemben egy zsidó államban a zsidó származásúak vagy vallásúak mindig felsőbbrendűbb és elsődleges állampolgárok lesznek.

az európaiak büntudatból „kegyelmesen” megszavaztak egy zsidóállamot más népek földjén

Feltételezzük azonban, hogy ez rendszer is van, hiszen nem mondhatni, hogy a zsidók szívesen látott vendégek szerete a világban – így született a gondolat, hogy a több száz éves meghurcoltatás után kijár nekünk egy ország. (Megjegyzem, bármennyire is legitim, a hasonló vagy még rosszabb sorsú romáknak ez soha nem adatott meg.) Ha az akkori cionisták kaptak volna egy olyan földet, ahol tényleg senki nem él, és odatelepednek, akkor gyakorlatilag nincs probléma, és a továbbiakban keveseket érdekelt volna. Vagy ha az európai országok, amelyek részt vettek a holokausztban, feláldoznak egy részt a saját területeikből, és abból egy zsidó államot alapítanak. Ez lett volna az igazságszolgáltatás.

Ehelyett az európaiak büntudatból „nagylelkűen” megszavazták egy zsidó állam létrehozását más népek földjén – akiknek bár a zsidósághoz valóban van köztük (hiszen Palesztinában is éltek zsidók), de a holokauszthoz nincs – ám annak árát a mai napig fizetik.

A 20. században mindez nem számított olyan botrányos gondolatnak, mert teljesen természetes volt, hogy a hatalom mindenre feljogosít, és az akkori nyugati fogalom szerint, miután felbomlott az Oszmán Birodalom, ezen a területen nem volt „semmi” – de legalábbis nem volt nemzetállam (ami amúgy Európában is egy új, 19. századi fogalom). Ehhez képest, Palesztina egy létező entitás volt, amelyet a 19. században például

Mutasarrifate of Jerusalemnak neveztek. Ezen a területen több ezer éve arabok éltek többségben.

Amennyiben a „rosszfiúkat” keressük ebben a történetben, akkor azok a gyarmatosító angolok lehetnének, akik mindenkinek odaigérték ezt a földet, majd leléptek. Ebből lett a „balagan”. Viszont, a palesztinok szemszögéből a beáramló, szmokingot viselő, mandzsettagombos zsidók nagyon hasonlítottak az angolokra, így szerintük a történet a követ-

kezésképpen nézett ki: a nyugati gyarmatosítók vagyonnal és befolyással a hátuk mögött beforakodnak egy messzi földre, kiköltöztetik és elűldözik a gyenge, „barbárok” vélt helyieket (akiket a többi arab hatalom is csak hatalmi harcok során használt), majd felépítik a saját nemzetüket, így végül az őslakosok másodrendű, kismizmizett állampolgárokká válnak. Ma már az én fejemben is hasonlóan fogalmazódik meg ez a történet.

Kamaszként, holokauszt-túlélők unokájaként, Leon Uris *Exodusát* olvasva nagyon romantikusnak és magasztosnak tűnt a gondolat, hogy azok után, amiket

állampolgárként adózni egy olyan ország vezetésének, amelynek értékítélete ennyire nem egyezik az enyémmel, szomorúsággal és szégyennel tölt el.

mi, zsidók elszenvetünk – a vérvadás, a pogromok, a gázkamrák, az elhagyott cipők a Duna parton –, most kivándorlunk a Szentföldre, a saját két kezünkkel felépítjük országunkat, és végre, sok ezer év után visszaszerezük a méltóságunkat.

A palesztin identitástudat létezése ebben az idilli felállásban számomra olyan szinten nem létezett, hogy csak tizen-nyolc éves korom körül hallottam igazán róla, amikor elkezdtem közel-keleti híreket olvasni. Tudom, röhejesen hangzik, de mind a Lauderben (budapesti zsidó gimnázium – a szerk.) mind a zsidó ifjúsági programok során a cionista eszme terjesztésének ez az apró részlete kimaradt: „Ja, hogy ez nem egy teljesen elhagyott sivatag volt?” Mint ahogy az is, hogy az izraeliek és palesztinok közötti konf-

Hat éve élek Izraelben – ez alatt az idő alatt pedig sok mindent láttam, rengeteg véleményt hallottam, és az élet sosem mulasztott el újabb és újabb színekkel megismertetni. Amikor ideköltöztem, meggyőződésem volt, hogy – csak mert a Tel-Aviv-buborékban, Izrael legliberálisabb városában élek – a konspirációs elméletek, mely szerint az izraeliek gyűlölik az arabokat, csupán a negatív és vizslyt szító emberek koholmányai.

Ugyanígy bizonyos voltam benne, hogy valójában a palesztinok sem utálják az izraelieket, és az arab országok és Izrael közötti háború csupán egyfajta politikai harctér, erőfitogtatás, amelyből mindig azok húznak hasznát, akiknek cseppet sem fontos a béke. Ám az itt töltött esztendő során megbizonyosodhattam valamiről, amire valójában magamtól is rájöhettek volna: nevezetesen arról, hogy hűlyék a világban mindenhol vannak. Aki kijelenti, hogy az izraeliek rasszisták, vagy hogy az arabok utálják a zsidókat, valójában maga is rasszistává válik, hiszen ebben az országban, ahogyan mindenhol máshol a világban, sokféle ember él.

Askenázi és szefárd zsidók, ortodoxok, hászidok, kabbalisták, szingli hipstersek és nagycsaládok, keresztény és muzulmán arabok, időnként szélsőségesen, máskor közönyösen, esetenként radikális nacionalizmust hangoztatva, vagy épp globális egyenlőséget hirdelve kommunikáló, gondolkodó, állandóan úton lévő, fejlődő, tapasztaló emberek otthona ez

Moszleho'd-dín Száádi: Ádám unokái

Ádám unokái, egy test tagja mind, lényegük közös a Teremtés szerint. Balsors ha egyiknek okozna fájdalmat, a többi is érzi s nem lel nyugalmat. Ha más szenvedése nem sebzi szívemet, nem érdemled akkor az ember nevet.

(Dániel Zsófia fordítása)

Hogyan ne legyünk rasszisták?

..... Steiner Kristóf írása

Szélsőségesen gondolkodók minden vallásban vagy népcsoportban megtalálhatóak, ahogy szeretetet és elfogadást hirdető emberek is.

a föld. Ahogy egyetlen ember is számtalan tulajdonságot tudhat magáénak, és érzelmei sem fekete-fehérek, Izrael identitása is sokféle és színes. Nem címkeztünk fel embereket származásuk vagy hitük alapján: mindannyian egyenlőleg tartozunk felelősséggel a saját tetteinkért, és azért, hogy a körülöttünk élő szomszédainknak megbizonyítsuk, bizhatnának bennünk.

1. Aki békét akar, nem hangozthatatja, hogy az erőszak elkerülhetetlen. A béke és az agresszió egymás szöges ellenéte.
2. Aki úgy véli, hogy a tőle eltérően gondolkodók emberek agymosottak, az legyen nyitott a másik oldal véleményére – aki csak a saját álláspontját hangoztató emberekkel veszi körül magát, valójában maga is agymosott lesz.
3. Aki ellenzi a szélsőséges megnyilvánulásokat, nem kommunikálhat másokkal radikális frázisokat hangoztatva, akkor sem, ha az igazát bizonygatja.

4. Aki nem akarja, hogy az országa vagy a vallása képviselőit bárki felcímkezze és egy kalap alá vegye, ő se ne általánosítson más nemzetek, vagy vallások kapcsán.

5. Aki nem hiszi el, hogy az általa megvetett országban, népcsoportban is élnek jó emberek, ne lepődjön meg, ha a „másik oldal” sem hiszi el, hogy „ideát” is élnek jószívű, jólelkű emberek.

6. Aki a saját népének védelmében nemet mond a tömeges mézszárlásokra, annak kötelessége mások tömeges mézszárlása ellen is felemleni a hangját.

7. Aki nem tud azonosulni azzal, ha a saját népének egy-egy képviselője agresszív és radikális, aki „nem az én nevemben” állásponton van, az tartsa észben: minden nemzet és vallás képviselői között akadnak, akik épp ugyanígy nem kívánnak azonosulni mások tetteivel, csak azért, mert ugyanonnan származnak.

9. Egy kérdés azoknak, akik nem tudnak teljes egészében azonosulni országuk politikai vezetésével; akik nem értenek egyet a miniszterelnökök összes döntésével - ha nekünk nem sikerült jól választanunk, más országok népeitől miért váránk el, hogy olyan politikai vezetőt válasszanak, aki elhozhatja a békét?

10. Aki azt kívánja, hogy saját népének szenvedései, és az országát érintő igazságtalanságok napvilágot lássanak a világsajtóban, ne próbálja elnyomni és lehurrogni más országok képviselőit, akik szintén arra vágyanak, hogy a történeteikről minél többen halljanak.

...és végül: aki számára olyan egyszerű azt mondani, hogy „ha nem értesz egyet az iránnyal, amelybe az országod tart, miért nem költözöl el máshová?”, annak az a válasza: azért, mert valom, hogy a hovartartozás mélyebben gyökerezdik, mint az aktuálisan a hatalmat irányító társadalom ballépései. A radikalizmus bizony ebben a pillanatban nem izraeli vagy arab kérdés, hanem egy, az egész világunkat átszövő, félelmetes tendencia. Mégsem költözhetünk másik bolygóra – ehelyett a személyes környezetünkben, nyitott szemmel, nyitott szívvel hansúlyozhatjuk a tolerancia fontosságát.

Béke a Közel-Keletre, az egész világra, és annak minden lakójára! ■

FOTO: CZÁRANI MÁTE

Egészségügyi turizmus, vagy nemzetközi család?

EGY MAGYAR ANYA KÁLVÁRIÁJA IZRAELBEN

Nincs annál szomorúbb, mint mikor egy szenvedő ember hátán igyekszik valaki felkapaszkodni, pénzt és hatalmat szerezni, vagy egyszerűen csak a saját ideológiáját bizonygatni. Az elmúlt napok során egyre több cikk jelent meg egy kínos esetről: egy magyar édesanya szomorú történetét a használta fel egy lap, hogy zsidóhassanok egy kellemes – mindeközben a család valódi tragédiája, mely szerint gyanús, hogy nemzetközi figyelmet érdemlő visszaélés áldozata lett, nem került fókuszba.

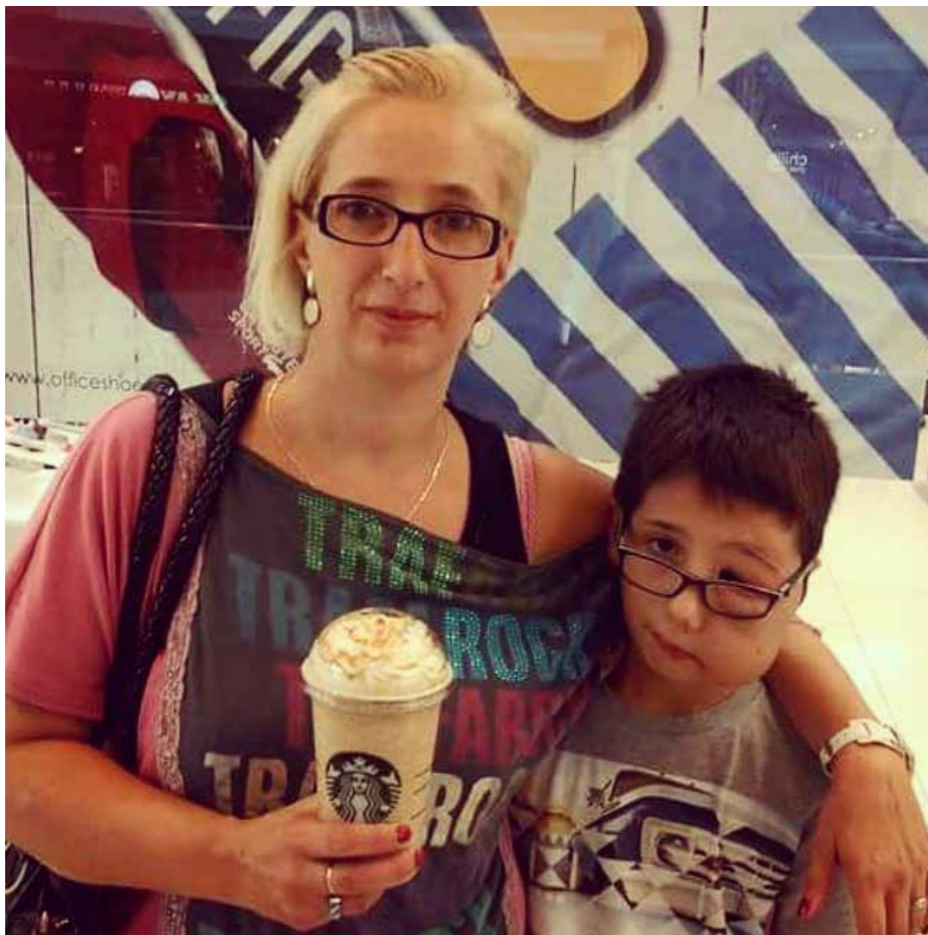
Mivel magam is Izraelben élek – ahová Kiss Marianna és beteg gyermeke, Bálint érkeztek a gyógyulás reményében –, az édesanya kérésére most segíték neki tisztázni a történeteket, és vádaskodás helyett utánajárni, mi történt valójában.

Izraelben élő magyar barátaimtól kaptam a hírt: hamarosan Tel-Avivba érkezik egy kisfiú, akit Izraelben műtenek majd. Életmentő beavatkozásról volt szó: Bálint egy idegdaganattól szenved, amely elborítja a fél arcát és a szemét, és már a légutait is veszélyeztetheti. Azonnal felvettem a kapcsolatot a kisser édesanyjával, Marianna pedig elmesélte: egy magyar férfi, S.K. tanácsára utaznak nagy reményekkel Izraelbe, aki egy magyar származású izraeli férfitől, M.G.-vel karöltve próbált megoldást találni a család kálváriájára, miután a TV2 egyik műsorában hallották Bálint betegségéről.

Mariannának fogalma sem volt róla, hogy önzetlen segítők helyett üzletemberekkel van dolga, akiknek nem volt hivatalos kapcsolatuk az izraeli orvoscsoporthoz. S.K. és Izraelben élő, magyarul folyékonyan beszélő társa, M.G. orvoskövetítőként, nem pedig jótét barátként keresték meg a családot. A két férfinak – Marianna szerint közös – üzlete van Magyarországon, ám az tisztítószerek forgalmazásával foglalkozik. Hamar kiderült, hogy az ügynöki díjon kívül más költségek is felmerülnek majd, ám Bálint szülei – nagyon bízva a gyógyulásban – mindenre igent mondtak: az utazásra, a zavaros lakhatási körülményekre, még arra is, hogy a magyarországi orvoskövetítővel velük tartson az útra – az ő kontójukra.

Ügynekők vagy családok?

Az édesanyja szerint Bálintot kevésbé zavarja a daganat, mint a környezetét. Délelőttönként hosszú sétákat tettek a

tengereparton, strandoltak, és több meghívást is kaptak helyi magyar családokhoz. Mariannát viszont egyre inkább bántotta, hogy úgy érzi: nem kap érdembeli információkat. Magyarországon azt az ígéretet kapták a hazai orvoskövetítőtől, hogy Bálintot megműtik – ezzel szemben ez a terv hamar dugába dőlt. A magyar közvetítőn kívül senki sem tudott róla, hogy a szülők úgy hiszik: Bálint már műtetre érkezett Izraelbe. Pedig Shlomi Constantini professzor, Bálint izraeli orvosa már az elején leszögezte, hogy a lehetséges műtétet széleskörű és drága vizsgálatok előzik meg, ám ezt az információt senki sem adta át az édesanyjának.

Vizsgálat vizsgálatot követett, és két hetes tanácskozás után az orvosok úgy ítélték meg, Bálint jelen állapotában kockázatosabb volna az operáció, mint amit az esetleges eredmények hoznának: a fiú életfunkcióit egyelőre nem veszélyezteti a daganat, ám mivel mélyen, a csontban – mindenre igent mondtak: az utazásra, a zavaros lakhatási körülményekre, még arra is, hogy a magyarországi orvoskövetítővel velük tartson az útra – az ő kontójukra.

– költségeik voltak, és a Magyarországról velük utazott orvoskövetítő repülőjegyét és szállását is nekik kellett állniuk. Bálint édesanyja végtelen keserűséget érzett az eset kapcsán, hiszen az utazás előtt ügyvédi szerződésbe szerette volna foglalni, miert is fizeti ki a család a költségeket – ezt viszont az ügynek nem írta alá arra hivatkozva, hogy nem tudni előre, milyen vizsgálatokra lesz szükség pontosan, és milyen extra költségek merülhetnek fel.

Kényszernyeralás Tel-Avivban

Az ügynekők minden lehetőséget megragadtak arra, hogy a család az általuk preferált szolgáltatásokat válassza, legyen szó szállásról vagy közlekedésről. Nem állítom, hogy Tel-Aviv olcsó város – az árak, legyen szó bármilyen termékről vagy szolgáltatásról, átlagosan a Magyarországon megszokottak triplájára is rúghatnak. A szállás két hétre (egy négy szobás apartman, amelyben Bálint és édesanyja, illetve Magyarországról érkezett orvos-követítőjük aludt, több mint 2000 dollárba került – dacára annak, hogy a család külön kérvényezte a pénztárcabarát szállás opciót. Ez, bár ez valóban rengeteg pénz, nem számít példátlanul drágának egy három hálószobás, tengerparti lakás rövidtávú bérlése

esetén – igaz, az apartman Tel Aviv elővárosában, Bat Yamban volt. Erről számlát is kapott a család, bár itt sem tételes elszámolással, ráadásul szintén az ügynekők cégétől a bérbeadó helyett. Ennél viszont sokkal olcsóbban is talál szállást aki akar – Mariannának itt vált igazán gyanúsá a dolog.

A kis csapat végül, megelégedve a kiszolgáltatott helyzetet, úgy döntött: amint tehetik, elhagyják az orvoskövetítő által leszerelt apartmant és vidékre utaznak, egy magyar származású izraeli család meghívására.

Hol van ilyenkor az ügyvéd?

Bár a magyar sajtóban több megjelent cikk állítja, hogy Marianna nem kapott számlákat és elszámolásokat, az aszszony nekem megmutatta az 5000 dollárról szóló számlát, melyet az ügynekők kaptak. Ezek után természetesen M.G.-t is felhívtam telefonon, aki állítja: Izraelből senki nem ígért fix műtétet, vagy azonnali gyógyulást Mariannának – aki ezt állította neki Magyarországon, nem mondott igazat. M. G. kérésre részletesen lebontotta: a 3000 dollár volt az ára a család utazását megelőző orvosi konzultációknak a különféle kórházakban, a szállásközvetítésnek, és az ő ezekkel töltött órábérének. 1000 dollár pedig a professzorral való konzultáció díját, és újabb 1000 a sofőr, benzin, tolmácsolás, és egyéb felmerülő díjakat tartalmazza, illetve azt, hogy két ember tíz napon át nem dolgozott a munkahelyén, hiszen a Kiss család ügyeit intézték a nap jelentős részében. Szeretném volna megkérni, hogy magyarázza el, miért ő adott számlát a szállásról, de egy nappal első beszélgetésünk után már nem vette fel a telefont – SMS-ben írt annyit hogy a 160 dolláros napi díjon felül 100 dollár takarítási díjat számoltak fel, a szállásra és az árra pedig – miután látta a M.G.-től érkezett fotókat az apartmanról – Marianna mondott igent az utazás megkezdése előtt.

Magyar és izraeli ügyvédekkel is beszéltem, akik szerint az édesanyjának joga van pontos elszámolást kérni a kiadásokról. A család magyar ügyvédje szerint nehéz bizonyítani a csalást – hiszen a Magyarországi ügynektől a szállásadóig mindenkinek megvan a maga verziója arra, hogyan került felhasználásra a pénz, a kiadott számlák pedig formailag érvényesek. Az izraeli ügyvéd viszont kérésre elmondta: minden olyan országban, ahol híresen tapasztaltak és

technikailag felszereltek az egészségügyi szakemberek, számtalan hasonló ügyet tárgyal a helyi bíróság, és bár utólag nem könnyű bizonyítani a tisztességtelen orvoskövetítők visszaéléseit, rendszerint néhány kirívó eset után sikerül jogi hézagot találni a rendszerükben, így beszüntetik a tevékenységüket.

A vizsgálatok valódi ára

A kisiút fogadó Tel Aviv-i Ichilov kórházban vezető pozícióban dolgozó Constantini professzor is megerősítette ezt. Kérésre, miszerint lehetséges-e, hogy a közvetítők 5000 dollárt számoltak fel a saját szolgáltatásukért, azt felelte: "Ez egy nemzetközi probléma, ami sajnos mindennapos, nem Izrael, és nem gyermekorvoslás-specifikus". Az ügynekőknek jogukban áll bármilyen árat kiszabni, és jogilag fedezik magukat, hiszen számlát is adnak róla, ugyanakkor több ezer dolláros elkerülhető költségekbe rángatják a klienseket. Az összeg valóban magas, de orvosi mediáció és nemzetközi egészségügyi turizmus árait ismerve, a fent említett szolgáltatásokat magában foglalva nem elképzelhetetlen – különösképpen egy ilyen összetett problémákat felvető betegség esetén.

Az édesanya számára az sem volt egyértelmű, hogy a megbeszélrt árban foglaltakon felül fizetnie kell az egyes vizsgálatokért is – ez újabb közel 3000 dollárt jelentett, amelyről a kórházban kapott számlát. Constantini professzorral konzultálva (aki egyébként nem ismerte a magyar származású orvoskövetítőket, és sosem dologozott velük korábban) azt is megtudtam: társadalombiztosítás nélkül valóban reális, hogy a vizsgálatok – MRI, CT, fül-orr-gégész, szemész, plasztikai sebész, és más alapvizsgálatok – 3000 dollárba kerültek, különösképpen privát klinikai rendszerben.

– Sajnos a világ minden pontján előfordul, hogy az orvoskövetítők kétszer, akár háromszor annyi pénzt zsebelnek be, mint maguk az orvosok – mondta a Diványnak Constantini. – Ismerem Bálint magyarországi orvosát, és maximálisan megbízom benne. Ha ő keresett volna fel, nem pedig egy közvetítő, látatlanban is elmondtam volna: semmiképpen se nem-hivatásos ügynekőkön keresztül, és végkép ne fix elvárásokkal látogassanak Izraelbe – mondta.

A professzor egyébként végtelenül segítőkész volt, vállalta, hogy beszerzi az összes papír és dokumentum másolatát, amelyeket Mariannának nem kaptak kézhez, és azt javasolta, hogy év múlva ismét érdemes lenne megvizsgálni Bálintot. Összinté sajnálkozását fejezte ki a Kiss család történetét hallván, és biztatásul azt is elmondta: hónapokon belül elérhető lesz egy új gyógyszer Bálint kezelésére, amely már átesett az utolsó fejlesztéseken és teszteken, és már csak engedélyeztetésre vár.

Steiner Kristóf

FOTÓK: DIVÁN.HU

Egy sajtóbotrány margójára

Miután Marianna személyes Facebook oldalán elmesélte a csalódást, bulvárszenzációként került fel a netre a sztori sokszorosan kitékert változata.

„Ezekre én nem adtam engedélyt” – mesélte Marianna a cikkeket olvasva. Az újságírók közül sokan arra se vették a fáradságot, hogy utánanézzenek Bálint betegségének: agydaganatról cikkeztek, és – bár csak a civil kezdeményezéseknek köszönhetően 4000 sékel támogatást kapott a család az Izraelben töltött napok során –, az adományok ellopásával is megvádolták a család vendéglátóit és orvosait. Ezzel szemben az Izraelben élő magyarok már a család megérkezése előtt tudtak a helyzetről és összefogtak, sőt a szervezkedés és gyűjtés azóta is zajlik. A Facebook-bejegyzés nyomán is több százezer forint adomány jött össze, és többen ajánlottak fel szállást is Kisséknek.

A drága apartman elhagyása után egy magyar származású, vallásos zsidó családnál vendégeskedtek, sok barátság szövődött, Bálint még egy izraeli fogadott nagymamát is kiválasztott magának. Az édesanya végül így írt az itt töltött napokról. „Köszönettel tartozom nektek, hogy mind anyagilag, mint lelkiileg segítségemre voltatok. Kinti tartózkodásunk alatt több támogatást kaptam tőletek, mint eddig otthon bármikor.” Ez viszont nem állította meg a lavinát. A család és izraeli barátai most úgy érzik: a szenciációhajhász és az antiszemita sajtóorgánumok cikkeinek eredményeként az ostar általában véve a zsidóság, vagy épp az izraeli egészségügyi rendszeren csattan. Az Izrael- és zsidóellenes, félinformációkkal és hazugságokkal telik cikkek és bejegyzések után Marianna arra kérte, segítsék neki tisztázni: ügyükben semmiféle antiszemita következtetéseknek nincs helye: „Szörnyű amit az egyik újságíró tett: bepalizott, kitekerte a szavaimat. Nagyon rosszul esik, hogy a fiam betegségét valaki arra használja, hogy befeketítsék azokat, akik jők voltak hozzánk, és befogadtak minket.”

Az édesanya arra kér mindenkit, hogy az újságírók tartsák tiszteletben a család nehez helyzetét és küzdelmeit, és ne publikáljanak olyan cikkeket, amelyeket ő nem hagyott jóvá. Emellett úgy döntött, az Izraeli Nagykövetségtől kér segítséget, én pedig igyekszem segíteni a családot ebben a nehéz időszakban, támogatást nyújtani nekik. Összinté hiszek benne, hogy a szeretetteljes emberi kapcsolatok már önmagukban gyógyító erővel bírnak – ezért hangsúlyozom, hogy senkinek sem volna szabad Bálint szenvedését eszközként használva gonoszságokat és hazugságokat terjeszteni. A legkevesebb, amint tehetünk, hogy kedvesek és bizakodóak maradjunk – ezzel máris tettünk valamit azért, hogy a kisfiúnak könnyebb legyen.

A jelenlegi helyzet úgy fest, hogy a családnak ráadásul további kiadásokkal kell szembenéznie. A lehetséges nemzetközi orvosi konzultációk szintén sokba kerülhetnek majd, így ha ön is segíteni szeretne nekik a költségek fedezésében, másokat is bőkezűsége és egyúttérzésre biztathat. Emellett, aki meglehetősen, anyagilag is támogathatja Kiss Bálintot és családját: Kiss Bálint Zsolt névben nyitott számláról a legkisebb összeg is a legmegbízhatóbb kezekbe, egyenesen a szülőkhöz kerül. IBAN szám: HU03104040418048564948481016, a BIC (SWIFT) kód: OKHBHUHB.

Brit özönvíz, izraeli segítség

Az IsraAID önkéntesei és szponzorai már számtalan országban nyújtottak humanitárius segítséget a rázorulóknak Nepáltól Szudánon és Haitin át a Fülöp-szigetekig. Most Anglián a sor.

A thetower.org számolt be arról, hogy az IsraAid izraeli humanitárius segítség-szervezet több önkéntese is a nagy-britanniai Yorkshire megyébe érkezett, hogy részt vegyen az árvíz sújtotta települések újjáépítésében. A 2001-ben alapított IsraAid egy nonprofit civil szervezet, amelynek önkéntesei (orvosok, kutatók és mentőosztagok, poszttraumás szakértők, és egyéb segítők) humanitárius katasztrófa esetén azonnal a helyszínre sietnek és segítenek a helyieknek a túlélők felkutatásában és ellátásában, a károk elhárításában.

Shachar Zahavi, az IsraAid alapító igazgatója elmondta, amikor hírt kaptak az Észak-Angliában pusztító árvízről, felveték a kapcsolatot a helyi zsidó közösséggel, hogy megtudják hol van leginkább szükség a segítségre és azonnal indítottak egy mentőcsapatot a helyszínre. A héten várhatóan a második IsraAid csoport is az országba érkezik.

– Ez egy hihetetlen kezdeményezés –, mondta Judith Chapman, leeds-i polgármester. – Szívet melengető látni, hogy egy csapat izraeli kész eldobni mindent annak érdekében, hogy eljusson azokhoz a

yorkshire-i családokhoz, akiket ez a szörnyű tragédia érint, és felajánlja szakmai segítségét és támogatását, valamint technikai szakértelemét. Amikor világszerte rettenetesen események zajlanak, akkor ez a humanitárius cselekedet mindent más megvilágításba helyez, és visszaadja az emberségbe való hitet – nyilatkozta a yorkshire-i megyei település előjárója.

Simon Jackson, a leeds-i zsidó tanács képviselője dicsérte az IsraAid önkénteseinek munkáját, akik kérés nélkül adtak támogatást a településnek. „Ez egészen elképesztő, hogy Izraelből érkezik humanitárius segítség az árvíz sújtotta Yorkshire egy olyan településére, Hebden Bridge-be, amiről talán sokan nem is hallottak, és ahol csupán nagyon kevés zsidó él.

Navonel Glick, az IsraAid egyik önkéntese mesélte, hogy a helyiek alig tudták elhinni, hogy egy csapat izraeli csak azért repült Angliába, hogy nekik segítsen.

Ez az IsraAid első bevetése Nagy-Britanniában. Tavaly a szervezet egy önkéntesekből álló csoportja a texasi árvíz okozta károk elhárításában segí-

tett, októberben Kurdisztánban a jazidi menekültek ellátásában vettek részt. Novemberben a Görögországbá menekült szíreknek nyújtottak segítő kezét. „Úgy érzem magam, mintha álmodnék” – mondta egy zavarodott 26 éves férfit Damaszkuszából. – „Soha nem gondoltam volna, hogy egy izraeli így bána velem, terhes feleségem éppen most kapott orvosi segítséget IsraAID munkatársaitól.”

Az IsraAid 15 éves fennállása óta a szervezet 750 önkéntese 29 országban nyújtott segítséget csaknem egymillió ember számára. 1000 tonnányi segélyt szállítottak a katasztrófa sújtotta térségekbe és ott 5000 helyi segítő képeztek ki. Munkatársaik többek között ott vannak az Ebolával fertőzött Sierra Leoneban, a helyi háborúktól és AIDS-től szenvedő Dél-Szudánban, segítséget nyújtottak a Fülöp-szigeteken végig sűrű tájfun után, a Japánt elérő földrengés és atomkatasztrófa áldozatainak is. Sőt támogatják a jordániai menekülttáborokban élő szíriai menekülteket is.

Sivan Erush

Északi fény

NACHAL AMUD, IZRAEL EGYIK LEGSZEBB TÚRAÚTVONALA

frankpeti

Az Izraelbe először, vagy ritkán látogató külföldi nyilván a történelmi helyeket és a híres – tehát értelem szerűen emberekkel zsúfolt – látványosságokat fogja elsőként megtekinteni. A már hosszabb ideje itt élők azonban inkább eldugottabb helyeket keresnek fel, ahol félrevonulhatnak a világ zajától. Ilyen a Nachal Amud.

A 19 km hosszú, nyolcórás túra vonal Izrael egyik legszebb völgyén vezet végig. Az utat még nyáron is bőséges víz, élénk vaddisznóforgalom, lenyűgöző vízesés, romok, sziklamászás és természetes medencékben frissítő fürdőzés jellemzi. Hát kell ennél több?

Az Akkó-Cfat-i 85-ös útról a Hananya keresztvezőnél északnak fordulunk a 866-os útra. Néhány kilométeres hegyi kocsikázás után, a Meron falu előtt mintegy kilométerrel lévő hajtűkanyarban található parkolóba érünk.

Megnézzük a bokrok közt megbújó malom-romokat, egy rejtett kis forrást, és indulunk máris tovább. Ein Tina-nál elhaladunk a szitává lőtt, az 1936-ban kezdődő arab felkelés épített brit rendőralomás alatt, melynek az Ein Yakim forrás

védelme volt a feladata. A patak partján óriási diófák meredeznek, régi malmok, hidak, vízvezetékek és gyapjú vizlágyító állomás mellett visz az út.

A Meron és Amud patakok találkozásánál hatalmas platánfák árnyékában pancsolásra alkalmas vízmedencék várnak, a partjukon lisztmalom romjai. Mi továbbmegyünk a gyönyörű olajfajiget-

ben, majd keskeny csapáson leereszkedünk a völgybe, majd ismét emelkedni kezdünk. Jobboldalt széditő mélység tátong alattunk, nagyobb lenne a biztonságérzetünk, ha valami kallantyúba kapaszkodhatnánk. Újra leérünk a szakadék aljára, aztán megint fel, és le, át a másik partra, majd vissza. A patakmederben, és romos, kígyóveszélyes helye-

ken hangosan beszélgetünk, vagy énekelünk, hogy ne lepjük meg a kígyókat, és legyen idejük eliszkolni. Lemászunk egy létrán a patakmeder aljára, és megpihenünk. Csalogat a hely, hogy itt maradjunk, kunyhót építsünk, és kipróbáljuk a remeteletét.

Mi két napra osztjuk a túrát, itt ideális eltölteni az éjszakát. A szabadban együtt

töltött estékben végtelen békesség, és romantika van. A derengő holdvilág által megvilágított tisztást körülvevő sűrű bozótosból a környék állatai lesnek ránk: vaddisznó, farkas, gazella, hiéna, sakál, menyét, nyuszt, borz, mongúz, tarajos sül, róka, és a többiek kémlelik a tábor-tüzet. Sátor nélkül alszunk, denevérek repkednek a fejünk felett, mint arcunkba lihegő szellemeket érezzük szármuk sötét csapkodását.

Másnap reggel legelésző teheneket kerülgetve Ein Savsevet-hez érünk. Ez a neve annak a régi kút mellett található, ötvenes években épített szélmalomnak, mely szivattyút működtetett az

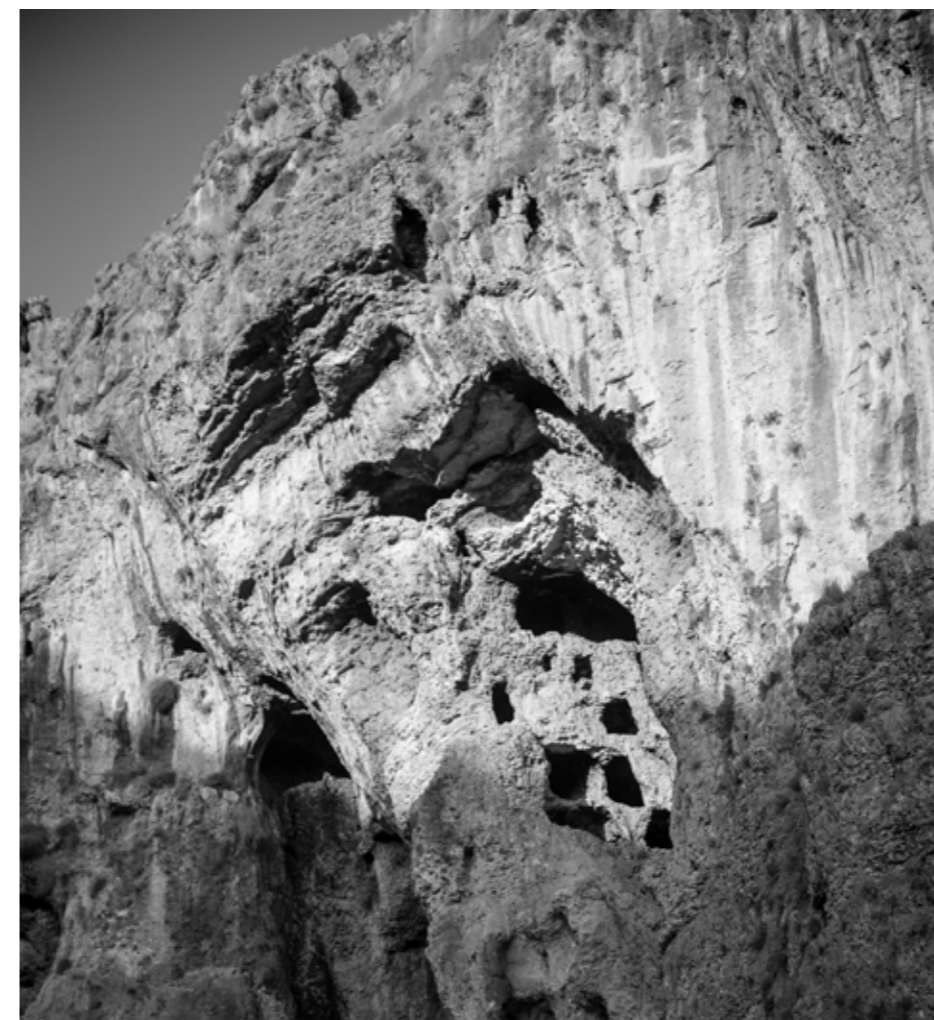
Tiszta levegő, lenyűgöző tájak, kihívás, fizikai erőnlét – a túrázás mindemellett arra is kiváló lehetőség, hogy az ember megismerje az országot, új ismerősöket szerezzen, és nagyokat beszélgessen, jókat vitázzon az esti tábortűz körül. A szerző honlapján, a tura.frankpeti.net-en olyan izraeli túrákról és kirándulásokról ír, amelyeket családdal, baráti csoporttal, vagy egyedül járt végig. A beszámolók mellett sok hasznos információ található itt sivatagról, hegyekről, barlangászásról, Izraelről. A kígyóktól, skorpióktól pedig senki se tartson, a szerző, aki túravezetést is vállal, gondoskodik róluk.

A szurdok két oldalán sziklák meredeznek felettünk, falaikon saskeselyűk, sólymok, héják, pusztai ölyvek, fehérkarmú vércsék, dögkeselyűk, vörös vércsék és sziklagalambok fészkelnek, a sötét barlangokban denevérek rikácsolnak, és nagykoponyájú őseemberek csontvázai pihennek. Megcsodáljuk a közel harminc méter magas, oszlop (héberül amud) formájú mészkösziklát, amiről a patak a nevét kapta, majd elhaladunk Hukok kibuc mellett. A bibliai korból származó település közelében van Habakuk próféta sírja. Néhány száz méter után koponyabarrangra bukkanunk. A múlt század húszas éveiben, Izrael első ásatásán talált rá egy régész az állítólag 150 ezer évvel ezelőtt a környéken élt „Galileai ember” csontjaira és eszközeire.

Régi török híd mellett, aztán banán-, licsi-, avokádó-, kaktusz- és olajfaültvények között visz az utunk. Átvágunk a Kalmon-patak medrén, találkozunk a Genezáreti-tavat körbejáró túraút jelzésével, majd a bazalt kövekből emelt különleges kis útjelző halmok jelzik, hogy most épp a – Kapernaumból Názáretig vezető, 65 kilométer hosszú – Jézus túraösvényen (The Gospel Trail) lépkedünk. Keresztényeknek melegen ajánlott a szakasz, mert olyan helyeken halad keresztül, mint Tzipori, Kána, Tabgha (kenyérzsaporítás), Boldogmondások hegye, Tibériás, Yardenit bemerítőhely, és Tábor-hegy.

Az Ein Nun forrásnál nem tudunk ellenállni a csábításnak, és megmártózzunk üdítő, kis medencét megtöltő vízben. Még néhány száz méter, és Migdal mosáshoz, a túraszakasz végéhez érünk. A múlt század elején német csoport kereste itt Jézus anyjának, Máriának a szülőfaluját: Magdalát, mely arámiul tornyot jelent (innen a Mária Magdaléna – Mary of Magdala, héberül: Mirjam a migdali). A malária durván kereszttette a kutatóknak, de később oroszországi cionista zsidók vették a terepet kezelés alá, és a közben megtalált régi romok mellett megalapították a mai Migdalt. Az út melletti fogadóban egy hideg sörral teszünk ugyanarra a szintre. ■

állatok itatására szolgáló vajú megtöltésére. A Jákob lajtorjájához hasonló furcsa építmény magasodik előttünk, mely nem a paradicsomba vezet, hanem Izrael százharminc kilométer hosszú fő vízcsatornához. A betonlépcsőkbe bújtatott három méter széles acélcsőben százötven méter magasról zúdul a mélybe a víz, aztán a völgy szoros másik oldalán – külső beavatkozás nélkül – visszamászik ugyanarra a szintre.

Elmenni, megérkezni

ALIJA ÉS AMI MÖGÖTTE VAN

Egervári Vera írása Sáfrán István Aranytollal kitüntetett író, újságíró előadásáról a Bné Brit Löw Immanuel Páholyában

A Debrecenből indult Sáfrán István író, újságíró az alijáról tartott előadást, saját tapasztalatai alapján. A nemrég Magyarországon digitális kivitelezésben megjelent, **Itthonról haza – A harmadik bőrönd története című könyve a helyzetfelmérés, a mérlegelés, a döntés és a megvalósítás cselekményéről szól.**

A Margó Hotelben az estet Káin Aviva elnöknő nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket, majd Sáfrán István bemutatása következett.

Az író beszélt arról, hogy a felmenők miért vagy miért nem jöttek-jönnek Izraelbe, a saját családtagjait hozva példának. Az összehajtott bőröndök jelképezik az út megtételéhez szükséges erőt, bá-

torságot, vagy bátortalanságot. Menni, vagy maradni?

A kitűnő előadás során egy nemrég érkezett új bevándorló szemével nézhetjük az országot, az általunk megszokott képeket az ő megvilágításában szemlélhettük. A lakosság jó és rossz oldalait vetítette elénk, a különböző országokból érkezők kultúráinak nem könnyű összeolvadását a majdan egységessé váló Izrael lakosságába.

Sáfrán kitért arra is, miként tudtak elensúlyozni lakóházukban a közsónés hiányát, a szomszédok viselkedését hogyan befolyásolták jó irányba. Ugyanakkor azt is kiemelte, mennyire segítőkészek voltak az emberek a beilleszkedésüket illetően. Egyebek között szóba került a nagy számú orosz olé információinak mértéke a

Magyarországról érkezett oléek tájékoztatásához képest. A lehetőségeket tőlük tudták meg, és nem a Szochnut felvilágosításából. Előadása során sokunkban felmerültek az „amikor mi jöttünk” negatív és pozitív oldalai.

Ma sem könnyű a bevándorlás nehézségeivel megküzdeni. Szinte évente változnak a körülmények, ennek kapcsán a munkalehetőségek, lakhatási lehetőségek és az életben felmerülő problémák is. Sáfrán István előadásából mégis pozitív értékeket sugárzott – kiéreztek az örömet, hogy végre hazatért.

A kiváló előadást megköszönte Leób Akiva, aki egy csodálatos Vörösmarty-versíddel telt meg az előadást, kiemelve ezzel azt, hogy mennyire kötődünk anyanyelvünkhez. ■

Sáfrán István önmagáról

1980-ban voltam 35 éves. Akkor azt hittem, hogy enyém a világ, és hogy most vagyok pályám csúcán. Azóta is ebben a hitben ringatom magam. Olé chádás vagyok Izraelben. Vezet innen még út valahová?

Vegyipari segéd munkásként kezdtem Debrecenben miután nem vettek fel a Szinművészeti Főiskolára. Később voltam nyomdaipari tanuló, könyvtáros, majd a Debreceni Egyetem bölcsészhallgatója – közte két év megszakítással a Debreceni színház rendezőasszisztense.

Újságíróként dolgoztam a megyei lapnál, majd a szép emléké Magyar Ifjúságnál, utána a Népszabadságnál, helyettes főszerkesztőként dirigáltam az első magyar bulvár hetilapot, a Riportot.

1991-ben belekötöttem a vállalkozói létformába. Kiadót, majd nyomdát gründoltam, hol több, hol kevesebb sikerrel.

Időközben megjelent több könyvem: riportjaim gyűjteményét tartalmazza a Vak voltam, a romániai bársonyos forradalom két hetében Tökés László mellett lábatlankodtam, amelyből megszületett az Íme az ember vékonyka kis kötete százötven példányban. Olés tapasztalataimat az Itthonról haza című kötetben foglaltam össze.

Sohasem gondoltam magamat írónak. Egy jó eszű, jó szemű zsidó kisser voltam, aki szerencsésen nősült. Az első feleségem (egyben az utolsó is) szedett ráncba és ösztökölt mindig tovább. Így kötöttünk ki Izraelben. Áldom az esztét. De hát mindenki tudja: egy valamirevaló férfi mögött mindig ott áll egy nő.

A netanjai Löw Immanuel Páholy FEBRUÁRI PROGRAMJA

2016. február 9-én, kedden du. 5 órakor
Erős Hajdu Szilvia, az Új Kelet régi és Steiner Kristóf, a megújult Új Kelet főszerkesztője tart előadást a lap új formátumban történő megjelenéséről.

2016. február 23-án, kedden du. 5 órakor
Schlesinger Hanna (Anikó) a Hosszú élet titkai címen tart előadást. A fenti témákat nagy érdeklődés kíséri. Szeretettel és kíváncsian várjuk az előadókat.

választékosan megfogalmazni gondolatait. Soha nem mondtak olyat, hogy hazaszeretet, szülőföld, otthon, magyarság és nemzet-tudat, meg ilyesféle manapság csontig koptatott kifejezést. Azt, hogy édes hazám, a maguk módján egyetlen szóba sűrítve fogalmazták meg.

Konyhaszkekrény.

Konyhaszkekrény – mondta anyám, pedig a ház falán már megjelent a jel. Mindmáig nem értem, miért nem jutott eszébe akkor se a téglagyár, se a bujkálás, a kiközösítés, a nélkülözés, semmi, ami a Bécsbe induló teherautó felé lódtotta volna őket. Apám se hozakodott elő a munkaszolgálat! A keret brutalitásával, a megaláztatásokkal, az árok szélén hagyott temetetlen holtakkal, se a hazaút viszonytárságaival. Egyszer szakadt csak ki belőle, hogy talán nem is ezek voltak a leg-szörnyűbb emlékei, hanem az a néhány óra, amikor összefogdosták őket és végigterelték a városon. A járókelők meg-megálltak, nézték a menetet, néhányan elfordították a tekintetüket, de a többség csak bámulta a rémült kiszolgáltatottakat.

Emlékszem a szüleimre! Amikor lehunytom a szemem, látom magam előtt benuult mozdulatlanságukat! Az egymást kerülő tekintetüket és azt a bizonyos második bőröndöt. Barna, vulkánfiber, meg-erősített sarkokkal, bizonytalanul záródó kapcsolokkal, közepén a fogó alatt nadrágszíjjal keresztirányban jó erősen összehajtogatva.

Ez volt a második bőrönd.

Részlet a könyvből

A második bőrönd történetének idején 1956 őszét írjuk. Erre már emlékszem! Azon a november eleji nyirkos vasárnap reggelen apámmal mentünk szemrevételezni a belvárosi változásokat. Előző este még hozzánk is elhallatszott a fegyverropogás, pedig jó messzire laktunk a központtól. Óvatosan araszoltunk fel a Csonkatemplomig, onnan balra az Aranybika felé az akkor még Vörös Hadsereg útján.

A Nagyposta melletti ház falán pillantottuk meg a firkát. Ott, ahol egy Kossuth-cimeres kilőtt tank füstjét terelte a hideg őszi szél.

Megjelent a ház falán a jel – énekelte évtizedekkel később Gerendás Péter. Apám szemrevételezte az ábrát, mintha talán bólintott is volna, aztán hazamentünk és elmesélte anyámnak a látottakat. A Postapalota boltíve alatt a kilőtt tankot, a néptelen utcákat, a tanácsháza homlokzatáról levett vörös csillagot és persze a falfirkát.

Innen menni kell – vontá meg a tanulságot. Anyám mintha kicsit sírt volna, de befelé nyelte könnyeit és nem mondott ellent.

Harmad- vagy negyednapra rá, éjféltáj állt meg a teherautó a házunk előtt. Már csaknem dugig volt a plató, mi letünk volna az utolsó család. Egyetlen bőröndöt engedélyeztek most is, mint hajdanán, alig tizenegynéhány évvel korábban, azzal az el nem hanyagolható különbséggel, hogy akkor menni kellett, most meg lehetett. Hogy mi férhetett

abba az ütött-kopott vulkánfiber kofferbe, fel nem foghatom! Anyám ült a hokedlin és kétségbeesetten vádló pillantásokat vetve az elmúlt tíz év alatt a semmiből előteremtett szegényes mindenére, korholta apámat.

Akkor most itt hagyjuk a konyhaszkekrényt is? – perlekedett –, hogy megint széthordjanak mindent?!

Apám a kredencnek dőlt. Látom magam előtt, ahogyan beleszív a már majdnem tövig égett bűdös cigarettájába, (anyám soha nem engedte volna ennek előtte, hogy a lakásban dohányozzon), szóval kifújja a füstöt, majd természetlen gondossággal elmorzsolja a csikket egy csorba csészealj peremén. Mintha talán káromkodott is volna egy cifrát, s csak aztán intett a már türelmetlenül toporgó teherautó sofőrjének, hogy menjenek.

Maradtunk. A bőrönd még napokig ott áll bontatlanul a konyha közepén. Körülményesen kerülgettük, mire végül valahogy felborult. Akkor végre bevitték a nagyszobába és kicsomagoltak. Soha többet nem esett szó közöttük erről a hajnalról, s magam is csak sok-sok esztendő múltán tőprengtem álmatlan éjszakáimon azon, mit is jelentett szüleimnek az a koszlott, sárgászöld, repedezett ajtajú konyhaszkekrény a lógó zsanérokkal, a pattogzó festékekkel, a toló üveggel, a papircsipes stélzsi polcaival.

Konyhaszkekrény. Az én szüleim nem voltak különösebben iskolázott emberek. Nemigen tudták

Magyarok a Könyvkukacban

TEL-AVIVI KÁVÉZÓ, PESTI VIRTUS

A tel-avivi Cafe Tolaat Sfarim (Könyvkukac) kávézó és könyvesbolt 1984 óta az írók és olvasók találkozóhelye. Szabó Orsolya írása.

Egy igazi magyar találkahely száka vagyok: nem csak én, de a pincérünk Flóra és az üzletvezető Melinda is magyar, így néha ki lehet fogni olyan időszakot amikor szinte csak magyarok vannak bent, a helyiek meg csak kapkodják a fejüket.

A kávézóban alapvetően izraeli ételek vannak, a kihagyhatatlan izraeli reggeli és saksuka mellett saláták, szendvicsek – de azért mindig becsempészek magyar ízeket is, egy-egy leves vagy napi ajánlat formájában. Nagyon sok ötletet merítek a két kedvenc blogomból, a Chili és Vanília, és a Fűszer és lélek receptjeiből.

Mint minden magára valamit is adó tel-avivi kávézóban, nálunk is vannak vegán ételek, és sütemények is (csodás csokis keksz, vegán körtés-almás morzsa süti

kókuszos krémmel, stb.) Ebben fejlődtem a legtöbbet, sőt folyamatosan fejlesztem magam – legújabb kedvencem a Kristóf Konyhája című vegán szakácskönyv.

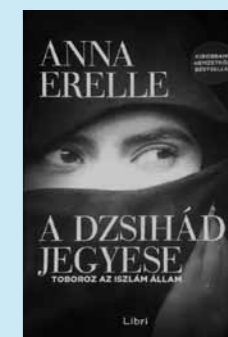
Minden héten vannak felolvasó estek, könyvbemutatók, ahol a helyi írók, művészek találkoznak és beszélgetnek olvasóik-

kal, egy jó pohár bor mellett – sőt néha még koncertekbe, vagy film vetítésekre is bele lehet futni. A hangulat néha ugyan olyan mint egy pesti kiállítás megnyitón ahol legalább annyian jönnek az ingyen bor és sajt miatt, mint a könyvért, de precízen adják a műértőt – de valahol ettől less olyan otthonos az egész hely. A könyvesbolt a pszichológiára és művészetekre specializálódott, így sokan kifejezetten ilyen kiadványok miatt érkeznek hozzánk, és csak itt veszik észre, hogy inni-enni is lehet.

A kávézóban főleg törzsvendégek ülnek, akik nemhogy itt vannak minden áldott nap – néha akár egész nap a laptopjukkal ülve – de vannak akik minden nap ugyanazt is eszik és mint a hely száka, ha látok egy ismerős arcot, még le sem ülök de én már készítem is elő a rendelését. Ami még igazán különleges, hogy az ételek mellett igazi házas sütemények is vannak, köztük egy olyan „brutál” csokitorta, ami bizonyíthatóan komoly függőséget okoz. ■

A szerző blogja: macesz.blogspot.hu

Könyvajánló A dzsihad jegyese

Hogyan toboroz az Iszlám Állam világszerte? Anna Erelle bestsellerét Magyarországon is kiadták. Dr. Sós Csaba írása

A történet igaz. Egy francia újságíró szerelné megérteni, hogy sok fiatal, muszlim származású francia fiatal miért megy Szíriába, harcolni az Iszlám Államért? Különösen azt szerelné megtudni, hogyan sikerül a terroristáknak az internet segítségével meggyőzni lányokat, hogy addigi életüket, családjukat elhagyva, Franciaországtól több ezer kilométerre, egy háború közepén kezdjenek új életet? Elhatározza, hogy ír erről egy tényfeltáró újságcikket.

Belelújuk hát egy fiatal lány bőrébe és kapcsolatba lép egy terroristával az interneten. A terroristáról aztán kiderül, hogy az Iszlám Állam vezetőjének közvetlen, nagy hatalmú, első számú francia harcosa.

Az újságíró egyre több információt szerelné megtudni, levél- és skypekapcsolatuk egyre intenzívebbé válik, mígnem a terrorista néhány heti ismeretség után már a feleségének tekintti, és sürgeti, hogy mindent hátrahagyva és felégetve utazzon hozzá. Végül annak érdekében, hogy még többet tudjon meg, az újságíró kockázatot vállalva rááll az utazásra – ami aztán sem a terrorista, sem az újságíró terveinek nem megfelelően ér véget.

A riport megjelent, az újságíró pedig a könyvét álnéven írta meg. Lakását el kellett hagynia, azóta is állandó rendőri védelem alatt áll és a neten egy videó található az ő fényképeivel.

„Testvéreim bárhol a világon, fatvát bocsátok ki ez ellen a tisztátalan lénnyel, aki megcsúfolta a Mindenhatót. Ha bárhol látjátok a földkerekségen, engedelmeskedjétek az iszlám törvényeknek, és öljetek meg. Azzal a feltétellel, hogy a halála lassú és fájdalmas legyen. Ez a nő tisztátalanabb egy ebnél, erőszakoljátok vele, kövezzétek meg, végezzétek vele. Insallah.”

(Anna Erelle: A dzsihad jegyese – Libri Kiadó, 2015)

Türelmetlenül verejtékező embermaszszában haladok a sorral. Elektromos pipát szívva lépked mellettem egy csóka. Minden lépésnél más irányba bólint. Mintha mindenkit ismerne, vagy legalábbis mintha mindenki köszönne neki. Néha mondjuk visszaköszön, de igazából csak méregeti a kínálatot szerintem. Talpam alatt fűszeres pocsolya csorog. Jobbomon fekete-fehértbe öltözött nő a parókáján át dicsér egyenesen az én fülembé mindent amit lát és szagol. Egy pillanatra mintha felgyorsulna a sor, de ez csak érzéki csalódás. Péntek kora délután van és ilyenkor egész Izrael siet de az idő mégis inkább cammog. Jön, jön be a szombat, a piac hamarosan zár, el kell adni a romlandót. A portékák izzadásával fordított arányban esik az áruk és egyenes arányban emelkedik az árusaik hangjának ereje. - Kétszáz gramm pisztáciát száz helyett egy tizesért! - üvölti az izmos kreol pasas a sarki standon és keresem Nusit a szememmel, kell-e a pho levesbe pisztácia, de ő minden valószínűség szerint legszívesebben már a hentesnél alkudozik valami fonnyadt marhára. Egyébként imádom a piacot.

Beállok a friss fűszereshez, és ismételtetem a listát. Csillagánisz, koriander, fahéj, gyömbér, szójacsíra. Az eladói fénysebességgel szolgálja ki a tömeget, de mivel én vigyázzállásban várok a soromra, idő lesz míg észrevesz. Az élm főurakodó csak gépfegyvere a nyakamat súrolja, egy koma szívdobbanását a lapockámban érzem, a bal könyökömré csador omlik. Nusí hív, hogy két iraki banya leültette őt valami kockás terítős asztalhoz és fúrjam át magam azonnal a masszán, mert valami ellenállhatatlan édességgel kínálják és én mégiscsak jobban tudok arabul. Én arabul. Fantasztikus feltételezés. - De

Ha akarod, nem mese

Vadász Éva elbeszélése

Nusi, a banyák askenázi zsidók! Vedd elő az összes héberedet és beszélgessél el velük szépen, míg én meditálok egyet még a sorban, hátha sorra kerülök. És hopp, az enyém az árus figyelme, egy perc alatt a kezemben az összes fűszer, nyargalhatok az iraki részre. Az egytestű embermassza ezer karjával hadonászik és lökdös, bármerre indulok, mintha kulcs kéne, hogy egyáltalán egy rés nyíljon előttem. Vak csaj nyomakszik át a tömegen bot nélkül, szál egyedül, mindenki előre engedi, többen kiabálnak, hogy vigyázzanak már a csajra, mert nem lát. Pillanatok alatt eljut a másik oldalra, beáll a sorba, mint mindenki más.

Ezzel zsebre teszem az összes pesti zsörtölődésemet, imádom ezt az országot, az emberek segítik egymást, mindenkinek halaszthatatlan élni valója van és süt a nap. Fel is rakom az irtó menő napszemüvegemet, amikor megállít egy terítőárus.

Kérdem tőle, - Miért vegyek én egy péntek esti kalácstakarót tőled, te drága terítőárus, amikor a péntek esti kalácstakaró én magam vagyok? Én vagyok a Dávid csillag is a nyakadban. - Értem mit beszélsz aranyoskám, - mondja kedvesen a terítőárus, - Pont ezért vegyél, látod milyen szépek! De a lényeg, hogy olcsón

adom neked, mert ilyen szépet mondtál! - De hát nem is mondtam szépet, csak azt, hogy nem kellene nekem ilyen holmik, sose használnék egy kalácstakarót, bármennyire is zsidó vagyok, itt nem kell zsidónak lennem! - hadakozom a kisöreggel, ő pedig behív a boltjába, mondván, hogy mutat nekem valami különlegeset, ha már én vagyok Herzl álmának megvalósítója, a zsidóságáról megfelelkező betelepült. Utána megyek. Magam is meglepődtem az imént, micsoda pengeéles hasonlatokkal összegeztem a zsidóságomat! Egyszerű gondolataim - amin úgy húsz éve töprengek, ha nem negyven -, hirtelen kiszuhantak a számon és rápatintottam őket erre a jóemberre. Ez jó érzéssel tölt el. Jók lesznek még valamire ezek a frappáns mondatok, ha másra nem, itt kedvezményt kapni arra a különlegességre, amit majd mutat, amit egyébként nem fogok megvenni. A standja mögötti boltban a plafonról is lógnak a terítők és ő előhúz egy hosszú textilt a fiókból, amin hatalmas betűkkel irt nevek állnak sorban egymás után. Csak nevek. Színesen kihímezve, kicsit megporosodva. Na, ezt nem eladni mutatja nekem, mondom is neki, - De hát ez egy wimpell! Igen, - mondja, - a szüeim, az Exodus hajón magukkal hozták

az otthoni zsinagógából ezt a Tóra öszszekötő textilt. A zsinagóga közösségében született gyerekek neveit hímezték rá. Nézd, ez itt az apám neve - mutat rá a világoskék hímezésre. Nagyon szép, mondom - de miért nem adod ezt egy múzeumnak, vagy keretezed be és teszed ki a falra? - Mert ahogyan a kalácstakaró te vagy, az én zsidóságom ez. Itt a fiókban. Végigsimitja ráncos ujjaival a világoskék betűket, meleg szeretettel, homályos nosztalgiával. Megigazítja az időközben félrecsúszott kipáját, amit a pár szál haja egy csitt-csattal tart, és már tessékel is ki a standja felé, hogy ugyan vegyek már egy szép terítőt, kell az a péntek estéhez. Mondom, - Kísőreg, azt az izraeli mindenedet, dehogy veszek, de kincsként őrzöm tanításod. Erre ő mélyen a szemembe néz és a mutatójúját az orrom elé tartja. - Mondok még valamit neked, ha már tudtad, mi az a wimpel. - Herzl tényleg azt akarta, hogy elfelejthessék az emberek a zsidóságukat itt a Zsidó államban. De azt is mondta, hogy „Ha akarjátok, nem mese.” És ezalatt nem csak az ország felépítésére gondolt. Hanem arra is, hogy mindenki a saját zsidóságának a Kovácsa. Szóval, ha te nem kalácstakaróval, hanem valahogyan egészen más-hogy akarsz itt zsidó lenni, ha akarod, nem mese. Az idő egy méla pillanatra megáll és meglátom benne a jövőmet.

Azzal sarkon fordulok és Nusit felveszem az irányt, aki csak fél évre volt itt és ma búcsúvacsorát ad pho levessel és Becherovkával csak hogy családias legyen a hangulat. Szomorú, amikor elmegy valaki, de az élet egy pillanat, mindenki szeret itt mindenkit. Ezért jöttem ki a piacra a Nusival, egyébként nem imádom a piacot, de ha akarom, mese. ■

.....

vertségre. Beszélt palotájáról. Említette, hogy nem akar sokat, csak egy kis szobát az egész épületből, ha néha látogatóba jönne.

A követ udvarias volt. Említette, hogy a nagyságos asszony visszakaphatja állampolgárságát, és fog kapni jóvátételt.

– Nem, nem, köszönöm, én izraeli akarok maradni – válaszolt a volt méltóságos asszony.

De elhatározta, hogy a jóvátételből elmegy felkeresni szülőföldjét. Remegő léptekkel ment be a szálloda előcsarnokába. – Egy szobát szeretnék kilátással a tóra – mondta.

– Minden szoba foglalt – jött a válasz. – Akármilyen szoba is jó, ez az én házam volt valaha.

Felgyalogolt a lépcsőn. A napsugár éppen átkandikált a két fűzfa között. A tó csodálatos volt, a látogató boldognak érezte magát.

De hát mi történt a két fűzfával? Ők győzelmiüket ünnepezték. Bár a volt kosárlabdapályán apa rúgta a labdát fiával, az optimista és pesszimista fa győzött.

Gyökereik találkoztak a föld alatt. Ölelték, csókolták egymást mindörökre. ■

Sírással nem megyünk semmire

TÁNCOLNI, NŐNEK LENNI, IGAZSÁGÉRT HARCOLNI 90 ÉVESEN IS LEHET

.....

Íme egy újabb történet, amely megmutatja: a legizgalmasabb találkozások a legváratlanabb helyeken esnek meg. Kovács Claudiával egy szülinapi bulin keveredtünk egymás mellé Jaffa folyton nyüzsgő bolhapiacán, és amikor megtudtam, hogy operatorként dolgozik, hamar a kreatív projektekre terelődött a szó. Kiderült: Máté Tobor és Enyedi Ildikó osztályában végzett a Színművészetin, de saját bevallása szerint már tizenhárom évesen beleszeretett a fotózásba. Tőle hallottam először Fahidi Éva történetét – a kilencvenes, Auschwitzot és Birkenaut túlélt idős nőét, aki úgy határozott: nem hagyja, hogy az idő múlása legyűrje az álmait.

A Tünet Együttes *Sóvirág* című kortárs táncelőadásában életében először állt színpadra, és azóta is hónapról hónapra megtöltik a Vígyszínházat. A vakmerő vállalkozásról film is készül, a *Sírással nem megyünk semmire* című mozi operatőrének pedig – hosszas keresgélés után – Kovács Claudiát választották ki.

„Szabó Réka keresett meg – ő a Tünet Együttes vezetője és rendezője –, kifejezetten női operatőrökkel interjúzott, mert a film nem csupán Éva történetét meséli el: a nőiségről, arról, hogy milyen nőnek lenni legalább annyira szól, mint a holokausztról” – mondta Claudia, aki szerint a kilencedik x felett járó művésznő teljesen egyedülálló fizikai, szellemi és lelki kondícióban van: ma is 100%-ig nagybetűs nő. „Az egész csapat arra vágyott, hogy közvetlen és természetes legyen a munkafolyamat – ráadásul az által, hogy csupa nő dolgozik a projekten, a néző is egy egészen újfajta perspektívából ismerheti meg a történetet.”

„Összezárva” Fahidi Évával

Az első forgatási napra, és az első találkozásra így emlékszik vissza: „Éva lakására mentünk, ahol Chuhorka Emese – aki Éva táncpartnere a darabban – is csak másodszorra találkozott a főhősnővel. Nekem ez volt az első alkalom. Szabó Réka volt az egyetlen, aki jól ismerte Évát, a találkozás

Fahidi Éva, az Auschwitzot túlélt idős nő 90 évesen állt először színpadra a Tünet Együttes *Sóvirág* című kortárs táncelőadásában, amelyet azóta is telt ház előtt játszanak. Most film készül a bátor vállalkozásról *Sírással nem megyünk semmire* címmel, melynek operatőre Kovács Claudia. Az egyéni küzdelemről, a holokausztról, a nő helyéről a társadalomban, és elsősorban Fahidi Éváról, az ő személyiségéről, álmairól, gondolatairól és tapasztalatairól szóló filmet novemberben mutatják be.

mégis nagyon barátságos volt. Körbevezetett minket, megmutatta a számára fontos tárgyakat a lakásban, személyes történeteket mesélt, majd gyakorolni kezdtek Emesével. A következő napjaink így teltek: én az előadás próbáit dokumentáltam, és persze a beszélgetéseinket is.”

A rendező maradéktalanul megbízott Claudiában: rábízta, mikor forogjon a kamera, milyen perspektívából örökítse meg a jelenetet. A lány célja az volt, hogy Fahidi Éva olyankor is jelen legyen, amikor nem halljuk beszélni, vagy akár nem látható a térben. „Gyakran még olyankor is az ő arcát filmeztem, amikor más beszélt hozzá – és bár eleinte tartottam tőle, hogy mesterkéltné lesz, mostanra kibontakozott egy nagyon izgalmas keret. Olyan, mintha az ő bőrében lennék: úgy szemlélem a dolgokat, mintha én magam lennék ő.”

kor az embert gyűlölik és megfosztják emberi méltóságától, és nem akarunk ilyenek lenni. Azokkal szemben sem akarunk törleszteni, akik mindent megtettek azért, hogy ne legyünk emberek. Amikor a megbocsátásról van szó, az jut eszembe, vajon ha anyámat megkérdezte volna a rámpán, hogy meg akar-e halni 39 évesen, vagy megkérdezte volna a húgomat, hogy te meg akarsz halni 11 éves korodban, akkor ők mit válaszoltak volna? Nem kaptam tőlük felhatalmazást, hogy a nevükben azt mondjam, meg akartak halni 39 évesen és 11 évesen. A saját nevemben pedig azt tudom mondani, hogy túl vagyunk rajta.”

Mert az ember jó

„Ez nem az első olyan produkció, ami-ben dolgozom, és amely így vagy úgy, de kapcsolódik a holokauszthoz” – meséli Kovács Claudia, a film operatőre. „Bár személyes élményem és kötődésem nincs, az elmúlt évek során úgy hozta a sors, hogy egyre több munka fűz Izraelhez. Most is épp egy Tel-Avivhoz kötődő nagyjátékfilm előkészületein dolgozom. A *Saul fia* című film forgatásakor – amelyben a próbák kameraoperatőre voltam – szintén nagyon közel került hozzám a téma. Sosem mentem utána szándékosan, de megtalál a történet, sok különféle perspektívából.”

Bár a dokumentumfilm még messze van a végső vágástól, máris számtalan támogatója és rajongója akad – köszönhetően Csaba Bálintnak is, aki Színművészeti Egyetem forgatókönyvírói szakán tanul: ő bábáskodott a filmet beharagozó trailer felett, amelyben a készítők anyagi támogatást kértek, hogy befejezhessék a projektet – az adományozás lehetősége máig él. A pár perces előzetes városvideóként terjedt el a neten, és a felajánlások, felkérések azóta is folyamatosan érkeznek – bizonyítva, hogy azért bármilyen szörnyűségekre képes is az ember nevű lény, reményeket, csodákat, álmok megvalósítását is mozgásba lendíthetjük együtt. ■

Steiner Kristóf

A tó partján két fa éledgelt. Szerelmesek voltak a fűzfák egymásba. A két fát akkor ültették a kertészek, amikor felépítették a Károlyi család palotáját az első világháború befejeztével.

Ezen a napsütéses reggelen a fiatal bárónő kiment a teraszra megcsodálni a tóból kelő napocskát. Élvezte a fenyőfák illatát, a madarak csicsergését, de úgy találta, hogy a két fűzfa elveszi teljes kilátását a tóra.

– János – szólt a kertésznek –, csak egy pillanatra...

– Mit parancsol a méltóságos asszony? – János, a fűzfák eltakarják a kilátásomat. – Azt tetszik parancsolni, hogy vágjam ki őket?

– Csak ritkítsa ki az ágakat. A két fűzfa megijedt. – Vége szerelmünknek – suttogtá a pesszimista fa. – Ez csak ideiglenes – válaszolt az optimista.

És János elment kikészíteni a szükséges fűrészt, baltát munkájához.

Sok év telt el. A szarvasok elmaradtak a tó közeléből. A farkasok is új területet kerestek. Bombák zuhantak az erdőre, új farkasok, német egyenruhában foglalták

Fák és emberek

Singer Arje elbeszélése

el a Károlyi család palotáját. A környék zsidó lakóságát deportálták, Károlyiiné csak szerencséivel úszta meg a tömeggyilkosságot, férje segítségével.

János, a kertész Oroszországban esett el, mint az értelmetlen háború katonája.

A két szerelmes fűzfa meguszta a borzalmakat. – Szeretek – mondta az optimista fa. – Várjál, még mi fog következni – suttogtá párja a pesszimista.

A vörös hadsereg megszállta a palotát. Erősítették a tetejére egy vörös csillagot. A Károlyi család alijázott Izrael Földjére. A palotából a Vasasok egy üdülőt építettek. A beszédjében hangoztatta a kommunista párt vezetője, hogy ott a két fűzfa között egy kosárlabda pályát fognak építeni.

A két fa megint megijedt. Szerelmünk vége, mondta a pesszimista fa. Csak most kezdődik, suttogtá az optimista.

Izrael államát kiáltották. A Károlyi

KRISTÓF KONYHÁJA

Steiner Kristóf receptjei

Decemberben megjelent vegán szakácskönyvem azért született, hogy bizonyítsa: főzni bárki tud, és szempillantás alatt lehet finom, egészséges ételeket készíteni, akár hűsmentesen is. Am az is célom volt, hogy a magyaroknak is megmutassam, milyen színes és varázslatos az izraeli kulinárius kultúra – legyen szó a tel-avivi kávézók, vagy a közel-keleti ételeket készítő arab éttermek kínálatáról. A Kristóf konyhája Magyarországon már egy hónapja bestseller, hamarosan pedig tel-avivi könyvbemutatóval is készülünk – addig is íme két Izrael-ihlette receptem.

Vegán Shakshuka

Van a jaffai bolhapiacra egy étterem, ami olyan híres, hogy mondhatni Tel-Aviv óvárosának egyik legfőbb látványossága. Dr. Shakshuka a neve, és a városi legendák szerint a tulajdonos-főszakács évtizedekig ült dutyiban, ahol is a rengeteg rászakadt szabadidejét azzal töltötte, hogy tökélyre fejlesztette a főzőtudományát. Nem valami flancos, rongyrázós hely, és a „fine dining” kategóriától is messze esik, de finom „lecsót sütnek”. Bármily bizarrul hangzik is, Izraelben a lecsót – vagy ahogy a helyi verziót hívják, shakshukát – serpenyőben készítik, és addig pirítják, amíg az alja szinte oda nem kormál, az olívaolajban rotyogó paradicsom, paprika és hagyma pedig sűrű, édes szósszá nem változik. Rendszerint reggelire kínált fogás, és bár az autentikus recepthez a fortyogó shakshukára ütött tűkörtojás is hozzátartozik, manapság Tel-Avivban egyre több kávézó áll elő a vegán verzióval, amelybe több zöldség – például cukkini és vékony karikákra vágott padlizsán vagy tofu kerül.

Én a magam részéről mindig abból csinálom, ami épp van itthon, és bátran állítom, hogy a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb változatig mind lenyűgöző, ráadásul nagyon hamar elkészül.

1. A vöröshagymát és a fokhagymát meg-hámozom és apróra kockázom. A paprikát kicsumázom, és hosszában vékonyan felcsíkokom. A félbevágott paradicsomok belsejét egy nagy lyukú sajtreszelőn lereszelem, a héját apróra vágom. Ha használok padlizsánt, meghámozom, és dobókockányi darabokra vágom, akár csak a cukkinit.
2. Egy nagyobb serpenyőben olívaolajat hevíték, és ha már forró, mehet bele a fokhagyma, a hagyma, a só, a bors, a kömény és a csili.
3. Amikor illatozik, rádobom a paprikát – „fancy” shakshuka készítésekor tofut, padlizsánt és cukkinit is. Mérséklem a tüzet, és állandóan kevergetve pirítom őket, hogy

Hozzávalók:

- (adagonként)
- 3 ek. olívaolaj
 - ½ fej vöröshagyma
 - 1 gerezd fokhagyma
 - 1 szem piros kaliforniai paprika
 - 2 nagy szem paradicsom/½ konzerv aprított paradicsom
 - 2 ek. paradicsomsűrítőanyag, vagy szárított paradicsompaszta
 - 1 szem szárított csili/1 csipet csilipor, esetleg Erős Pista
 - 1 csipet római kömény
 - 1 kk. édes pirospaprikapor
 - 1 csipet bors, só
 - opcionális: tofu, 1 kisebb hámozott padlizsán/1 kisebb cukkini kockákra vagdosva
 - ½ vekni a kedvenc kenyérből
 - vegán omlettmassza

alaposan magukba szívják a fűszerek és a fokhagyma aromáját. Karamellizálom a kissé kitépkadt zöldségeket, majd hozzájuk adom a paradicsomsűrítőanyagot.

6. Ha végképp kiszáradnának, a sercegő shakshukát felöntöm a paradicsomreszeléssel vagy -konzervvel, és hagyom, hogy takaréklángon úgy 15 perc alatt szaftos-édes-csipős egytálételé álljon össze.

7. A vegán omlethez csicseriborsó lisztet keverek vízzel és fűszerekkel, a közepét pedig kurkumával festem meg. A főzés utolsó 5 percében kerül a fogás tetejére, majd fedő alatt párolom keményre, mint a valódi tűkörtojást.

8. Szinte még rotyogva, a serpenyőben tállalom – Izraelben így szokás.

Izraeli-arab saláta

Bár ezt a fogást rendszerint vagy arab, vagy izraeli salátának nevezik – amin pedig rendszerint pont olyan vita tör ki, mint hogy a zaccos kávé Törökország vagy Bali sajátja –, én úgy határoztam, véget vetek egy több évtizedes csetepatének. Ez a saláta, kérem, izraeli-arab. Az egészen apróra vagdosott zöldségekből készült frissítő étket majd minden fogáshoz felszolgálják a Közel-Keleten: nem maradhat ki a klasszikus tel-avivi reggeliből omlett mellé, sok falafel bárban ezzel (is) megtömik a pitát, de önálló „egytálételként”, tahnival, friss kenyérral is csodás, könnyű fogás. A zöldségeket érdemes elkészítés előtt pár órával hűtőbe tenni, ez a saláta ugyanis jéghidegen finom. Ha viszont már kész állapotában dugjuk a hűtőbe, megszótyosodik – márpedig frissen, ropogósan az igazi, így szeretik az izraeliek és palesztin testvéreink is.

1. A zöldségeket egészen apró cefatokra vagdosom. Akinek kedve szottyán, hámozza meg az uborkát – én biztos nem fogom, de az eredeti recept szerint így szokás. Ehelyett inkább vékony, hosszanti szeletekre vágom egy éles késsel, majd felcsíkokom, és kockákra aprítom.
2. Jöhet a paradicsom is, hasonló módszerrel: vékony szeletekre, majd csíkokra, végül kis kockákra nyeselem.
3. A póréhagymát ugyanígy: hosszában félbe, majd csíkokra és kockákra – egészen kezdok hozzá azoknak ehhez a modulatoshoz...
4. ...de hiába, mert nincs több alapanyag. Az összes zöldséget egy tábla toloncolom, rápréselem a ciromlevet, rálöttyintek egy kis olívaolajat, sózom-borsozom, és sebesen feltálalom – magamnak.

EXTRA TIPP

Felaprózott retekkel, paprikával is isteni, sőt, sokan még sárgarépát is szeletelnek bele. De hát ettől olyan szép a Közel-Kelet: ahány konyha, annyiféle izraeli-arab saláta.

Hozzávalók:

- (adagonként)
- 2 szem paradicsom
 - 1 nagy/2 kis uborka
 - 1 marék friss petrezselyem, esetleg menta
 - tetszés szerint lila/vörös-/új- vagy póréhagyma
 - 1 citrom
 - olívaolaj
 - só, bors

A HÓNAP SZERZŐJE Az Új Kelet arcai

Minden lapszámban bemutatunk valakit az Új Kelet írói, alkotói gárdájából megbecsülésünk jeléül a nagyraértékelt, régóta a lappal dolgozó, illetve frissen mellénk állt szerzőink felé. Ebben a hónapban a zsidó-móráról és emberi erkölcsről szóló cikkünk írója előtt tisztelgünk.

Halmos Sándor 1946-ban született Debrecenben. Rabbiképzőben tanult, és 10 évig tanított is. Egerben tanárképzőt, Debrecenben egyetemet végezett, és 17 éven át volt óraadó. 10 évig a debreceni hitközség ügyvezetője. Munkásságát a

a határon túli magyarok hitközségért Debrecen városa Pro Urbe díjjal ismerte el, és számos egyéb kitüntetés mellett Radnóti díj birtokosa is. Középkorának órái különböző újságokba, 40 éve az Új Keletbe, előtte pedig a Haifán kiadott Izraeli szemlébe. Két leánya, egy fia van, és három unokával büszkélkedhet. Életkedve és szenvedélye a munkája iránt továbbra is töretlen.

- *Min dolgozik mostanában?*
- Holokauszt kutatásban régóta veszek részt, így Brahmam professzor könyvébe is dolgoztam. Számos könyvem jelent meg: 2015-ben Debrecen zsidóságának története napjainkig, melyre felfigyelt dr. Tökés László református püspök, az EU parlament képviselője, így most felkérésére Bihar vármegye történetén dolgozom. Volt idő, mikor errefelé több zsidó lakott, mint Budapesten. Szeretném a legkisebb falvakat is bemutatni s azt a közeget is, melyben testvéreink éltek.

Leszünk barátok?

IZRAEL <3 MAGYARORSZÁG @FACEBOOK

Az a fránya Facebook. Sokan megvetik, mások egyenesen gyűlölik, megint mások függenek tőle, és persze olyan is van, aki a helyén kezeli: egyszerűen csak használja arra, amire való. Kapcsolatteremtésre. Salamon Sára listázza az izraeli magyarok és magyarok izraeliek legnépszerűbb csoportjait és oldalait.

Izraeli magyarok, Magyarok Izraeliek

Ebben a csoportban minden téma nyitott, legyen szó vallásról és politikáról – elfogadva azt, hogy nem mindenki gondolkozik egyformán. Mivel sok az új bevándorló a tagok között, csak úgy záporoznak a tanácsok. Több, mint 1500 csoport tagnak tehet fel kérdéseket, fejtheti ki álláspontját aki csatlakozik a csapathoz.

Izrael Magyarországon

Izrael állam Magyar Nagykövetségének hivatalos Facebook oldala, melyen Ilan Mor úr, Izrael állam magyarországi nagykövete is gyakran tiszteletét teszi. Minden fontosabb Izraellel és a magyar zsidó közösséggel kapcsolatos hír megtalálható az oldalon. Minden cikk magyar nyelven jelenik meg. Több, mint 12 000 ember követi az oldalt.

Izrael az Én hazám

Mindenkit szeretettel várnak, aki ha nem is földrajzilag de szellemben, szívből hazájának tekinti Izraelt. Rengeteg cikket és aktuális hírt posztolnak az oldalon, melyekről a kommentekben diskurálnak. Nagyjából 300 tagja válna csoportnak.

Izraeli magyarok Bohém élet asztaltársasága

A névválasztás alapján már tudható: ez a csoport amolyan kávéházi törzsszettel, ahova mindenki kitéheti aktuális hangulatának megfelelő verset, cikket vagy, éppen zenés videót. A viccektől kezdve a híreken át egészen a régi muzsikáig mindenféle poszt megtalálható a csoportban – és több, mint háromezren „lajkák”.

Izraeli magyar szabadidőközpont

Programajánlók magyar nyelven – ennyi maradt a néhány éve indult projektből, mely jógaórákat, írói kurzusokat, családi programokat szervezett az izraeli magyaroknak. Mára már csak afféle baráti találkozóhely a Facebookon 650 ember számára.

Izraelben keres-kínál magyaroknak

Ebben a csoportban az álláshirdetéstől kezdve a használt futógépig mindenféle

A HÓNAP BLOGGERE Izrael Budapestről

Vannak cikkek, amelyeket izraeliek írnak az ország hétköznapjairól, visszaemlékezéseket a régmúlt időről. Ebben az írásban viszont szubjektív tükkörképét kíséreltem meg leírni, mi jár egy 30-as éveit közepén járó diaszpórában élő ember fejében, ha azt hallja, olvassa, hogy Izrael.

Ülök a gépem előtt, a szombat már kiment – az Új Keletbe mégsem írok ember sabbatkor. Körülöttem izraeli emlékeim: az állóképpáról az ott töltött posztdoktori kutatóévek alatt beszerzett másfél méteres kék-fehér zászló lóg. Előtem kinti CD-k sora, abból az időből, amikor az utolsó megmaradt sékeleimet a Ben Gurion repülőtér zeneboltjában költöttem el. Eljárt felettük az idő. Van még itt egy jeruzsálemi hógömb, amit megrázza nagy pelyhekben hull az égi áldás a Dávid-toronyra.

Ekkor megcsörren a mobilom: ismerős hang, az Arutz Sheva applikációja jelzi, ismét valamilyen rendkívüli hír van a Közel-Keleten. Ilyenkor kicsit mindig összezezenek, remélem nem egy újabb merénylet történt. Az utóbbi hónapokban csak úgy záporoztak ezek az üzenetek.

Nemrég egy megbeszélésen riasztott a telefonom, és percekbe telt mire rájöttem, még mindig rajta van az odakint letöltött „ceva adom” alkalmazás, mely a Gáza felől

érkező rakétákat jelzi. A kollégák kicsit furcsán néztek rám, amikor Dél-Budán megjegytem, hogy megint lövik Dél-Izraelt.

Ha már a híreknel tartunk, egy örömteli dologról is be kell számolnom. Egyértelműen beindult az izraeli magyar nyelvű hír-áradat. Azt már régen megszoktam, hogy ha valami érdekes történik odaát, máris jön az üzenet az Izraeli Hírlevél (izraeli-hirlevel.blogspot.hu) szerzője, Halmos László facebook-posztjáról. Január eleje óta Erős-Hajdu Szilvia ErecPress-e is ontja a híreket. Izraeli magyar bloggerek (facebook.com/izraelblog) aktivitása kicsit alábbhagyott, így jó látni ezt a felgyorsult hírvessényt.

Két jókívánság a „műhelyeknek”: legyen erő, kedv, idő, költségvetés kiszolgálni a hírfogyasztókat, s ne csak pillanatnyi fellángolás legyen ez a lelkesedés. Csak halkan jegyzem meg, összefogva, s a hírterületeket leosztva, talán nagyobb dolgot lehetne létrehozni.

Dr. Paszternák András, Budapest

Héber-hablaty

JIDDIS ÉS HÉBER JÖVEVÉNYSZAVAK A MAGYAR NYELVBEN

Aki nem is tud róla, valójában az is beszél héberül – legalábbis „kcat”, azaz egy kicsikét. A magyar nyelvbe számtalan héber és jiddis szó került át. Radnóti Zoltán rabbi gyűjteményéből válogattunk.

- Melák** – Melech (király)
- Haver** – Chaver (barát)
- Cóesz** – cárot (bajok)
- Behemót** – behemot (nagytestű jóság)
- Stika** – stika (csönd)
- Jatt** – jad (kéz)
- Mázli** – mázál (szerencse)
- Meló** – meláh (munka)
- Szác** – serec (nyüzsgő, mozgó)
- Skac** – sekec (nyüzsgő, mozgó)
- Kipaterol** – lepater (kirúg)
- Mószér** – moszer (átad, átadó)
- Kajak** – koáh (erő)
- AbraKadabra** – bárá-ke-dábrá (amiképpen a Teremtő mondta)

A szerző, „Zolirabbi” bejegyzései a <http://rabbi.zsinagoga.net/> címen követhetők rendszeresen.

Újjászületés Svát havában

ASZTROLÓGIA KAREN BERGGEL, A KABBALA KÖZPONT SPIRITUÁLIS IGAZGATÓJÁVAL

A Svát havában vagyunk – egy olyan hónapban, mely hatalmas erőket kínál mindannyiunk számára, attól függetlenül, mi magunk Vízöntők vagyunk-e vagy sem. Ha akarjuk, ebben a hónapban megtapasztalhatjuk spirituális határainkat. Mit jelent ez? Ez a hónap héberül a „dli”, magyarul a „vödör” hava, a felhalmozódás és a begyűjtés ideje. Ilyenkor érdemes feltennünk magunknak a következő kérdéseket: „Mi az, amit megtettem? Miben lettem más? Mit kaptam? Jobb lettem?” Ha válaszunk nemleges a kérdésekre, akkor lehet, hogy itt az ideje kicsit átvizsgálunk a prioritásainkat. Ez nem azt jelenti, hogy mindannyiunknak tökéletesen át kellett alakulnunk ahhoz képest, akik pár hónappal ezelőtt voltunk, de a hónap nagyszerű lehetőség arra, hogy elhatározzuk: új célok felé indulunk.

Mint az univerzum előregondolkodói, a Vízöntők képesek látni annak a végeredményét, amin dolgoznak, még mielőtt belekezdtek volna. Igazi látnokok, teli nagy ideákkal saját maguk és a világ

sámára. Sok Vízöntő kerül kapcsolatba és dolgozik nagy léptékű humanitárius projektekben; s ha éppen nem is ezen a területen tevékenykednek, akkor is nagy tiszteletet éreznek ezen erőfeszítések iránt, és inspirációt is merítenek belőlük. A vízöntő szimbóluma a vízhordozó, és maga a Vízöntő is ilyen: összegyűjti a múltat és a jelent, s egy egésszé formálja. Mit értek ez alatt? Nos, tudjuk, hogy a Tóra Mózes öt könyvéből áll. Az ötödik kötet a Shevat havában készült el: Mózes ebben a hónapban fejezte be munkáját, mielőtt eltávozott volna az Adar havának 7. napján. Kabbalisztikus szempontból Mózes ezen öt könyve nem csak fizikai értelemben vett könyv, hanem hatalmas spirituális energia- és fényforrás. Mi is hozzáférhetünk ezekhez az energiákhoz, melyeket terveink megvalósítására, és emberi kapcsolataink új szintre emelésére használhatunk.

A Vízöntők csodálatos, segítőkész emberek, az igazság védelmezői, az emberiség szolgálói. Amikor szolgálatba lépnek,

amikor megtöltik a vödört, akkor szolgálják a vízöntő-lét valódi célját ebben az életben – a víz képviseli az Élet Fájának „Heszed” szféráját, a kegyelmet. Mindazonáltal oly sok mindennel foglalják el magukat a világban akár okkal, akár ok nélkül, hogy néha nagyon egyedül érzik magukat. Komoly paradoxon, igaz? Az egyik legnagyobb nehézség, mellyel a Vízöntők küzdenek, az érzelmi alapjuk megtalálása – szívük megnyitása, önmaguk és mások mély, személyes megértésének képessége. Rohangálnak egész nap, megosztják a világgal, amelyük van, elfoglaltak és másokért tesznek: képesek a nagy egészért cselekedni, ám a szívük gyakran nem nyitott a stabil, kölcsönös, egymással való megosztásra.

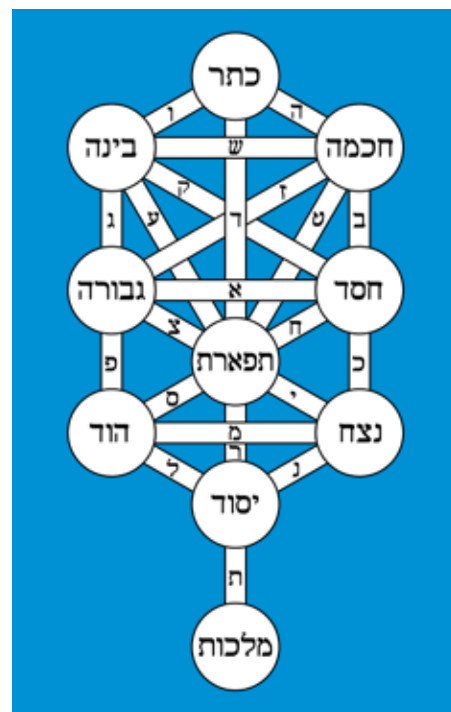
Mivel mindannyiunkra hat e hónap energiája, a célunk meglehetősen egyszerű: nyitott szívvel végezzük spirituális munkánkat. Nyitott szívvel osztozzunk másokkal, nyitott szívvel gondoskodjunk másokról, szeretettel dolgozzunk, érezzük a mellettünk lévő ember energiáit, összpontosítsunk a kisebb összefüggésekre nagyívű céljaink elérése közben.

Ez a hónap az újjászületés hónapja nem csak a Vízöntők, hanem a világ számára is. Egyre több ember ébred fel. Változások történnek. Minél több káoszt látunk magunk körül, s minél több port rázunk ki a kozmikus szőnyegből, annál közelebb kerülünk a sötétség végéhez. Az egyetlen dolog, amely megváltoz-

hatja a sötétséget, az saját képességünk – úgy egyénként mint kollektív tudatként – arra, hogy a Fény szolgálói legyünk, tudatossággal élve életünket.

Ez a mi kihívásunk erre a hónapra – ha ennek megfelelünk, nem csak önmagunk számára teremtünk boldogabb, teljesebb, őszintébb életet, de lépésről lépésre meggyógyíthatjuk a világot is – mindannyiunkért. ■

Rendszeres üzenetek Karen Bergtől a Kabbala Központ magyar nyelvű Facebook oldalán: www.facebook.com/kabbalakozpontmagyarország

Új Kelet – régi posta

Ahogy az évtizedek óta hagyomány, a lap megújult formában is várja a baráti üzeneteket, családi köszöntöket. Legyen szó elveszett barát-ról, szerelmi vallomásról, vagy egyszerűen csak egy „gondolok rád” üzenetről, az Új Kelet minden hónapban kiválaszt egy csokor jókívánságot az ujkelet@gmail.com címre érkező üzenetek közül, melyeket publikálunk. A mail tárgya legyen „üzenet az Új Kelettel”.

Kedves Hönigmann Barbara,
Gratulálunk az új unokádhoz. Sajnos a briszen nem leszünk ott de sok ölelést küldünk innen Haifáról.
Az egész Cohen Család

Kedves Nemes Jeles László,
Szeretnénk gratulálni a Saul fiával elért sikereihez.
Az Új Kelet szerkesztősége

Édes Pali bácsi és Kittike,
Boldog 53. Házassági évfordulót kívánok és még egyszer ennyit.
Lepkési Judit

Drága Kelenyi Évi, Isteni a lekvár amit küldtél! Köszönjük szépen! Sára és Ron

Kedves Yaeli! Nagyon boldog 7. Születésnapot! Az ajándék már úton van postán. Juli nagy

Kedves Kutyaharapás Szőrível Csapat!
Nélkületek nem ment volna.
Dévényi József

Drága Fränkel Lilike,
Boldog születésnapot!!! Bis 120!!!
Nagyon hiányzol, de júniusban jövök és megölelek. Salamon Sára

Impresszum Felelős kiadó: Chaia és Georg Edri • Főszerkesztő: Steiner Kristóf (steiner.kristof@gmail.com) • Művészeti vezető, tördelő grafikus: Dániel Zsófia • Felelős szerkesztő, képszerkesztő: Salamon Sára • Olvasószerkesztő: Kristóf Juli • A lapszám szerzői: Halmos Sándor, Avi ben Giora, Singer Arje, Egervári Vera, Szekeres Hanna, Frank Péter, Vadász Éva, Szabó Orsolya, dr. Paszternák András • A szerkesztőség email címe: ujkelet@gmail.com • Hirdetés és előfizetés: 00-972-50-534-5041, Izraelből: 050-534-5041 • Nyomda: Hádfusz Hechadás Ltd. • A szerkesztőség nem felel a hirdetések tartalmáért. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A Sirafole. Gustav Bauernfeind (1848–1904) festménye